

SI.
Svenska institutet

Acest proiect este realizat cu asistența Programului "Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii", finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD)

Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Cultura bunei vecinătăți

Eu, familia mea și vecinii

Caiet de educație interculturală
pentru elevii din clasa I

Chișinău, 2014

Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Lucrarea este realizată în cadrul proiectului “Educația interculturală de pe ambele maluri ale Nistrului”, care este implementat cu sprijinul Programului UE-PNUD “Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”. Aceasta apare cu sprijinul Institutului suedez, în parteneriat cu Societatea suedeză pentru pace și arbitraj, și al rețelei Est-Europene GPAAC – “Parteneriat Global pentru Prevenirea Conflictelor Armate”, precum și al Centrului de Informare și Cercetare “Integrare și Dezvoltare”.

Punctele de vedere exprimate în prezenta lucrare sînt cele ale autorilor și nu angajează în nici un fel instituțiile de care aceștia aparțin, tot așa cum nu reflectă poziția instituției care a finanțat elaborarea sau care a asigurat managementul proiectului.

Coordonatori: Viorica GORAȘ-POSTICĂ, doctor habilitat în pedagogie, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat din Moldova
Rima BEZEDE, președinte, A.O. Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Autori: Daniela STATE, învățătoare, grad didactic I, Liceul Columna, mun. Chișinău
Elena SUFF, doctor în științe filologice, lector superior,
Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău
Margarita ARADJIONI, doctor în istorie, cercetător superior,
Institutul de Tehnologii și Conținuturi Inovative în Învățămînt, Ministerul Educației și Științei din Ucraina
Liudmila KRAVȚOVA, învățătoare, metodist, Ucraina
Natalia OPENKO, psiholog, Ucraina
Irina BRUNOVA-KALISETSKA, doctor în psihologie, cercetător științific,
Institutul de psihologie socială și politică, Academia Națională de Științe Pedagogice din Ucraina
Anna MEDVEDEVA, profesoară de istorie și științe sociale, școala medie din Chaykinsk,
raionul Simferopol, Crimeea

Consultanți: Alla NIKITCENKO, doctor în științe pedagogice, consultant principal,
Ministerul Educației al Republicii Moldova
Elena TULBA, specialist principal, Direcția Generală Educație, UTA Găgăuzia

Lectori: Mariana VATAMANU-CIOCANU, Dan BOGDEA

Copertă și procesare computerizată: Nicolae SUSANU

Tipar: “Bons Offices“ SRL, mun. Chișinău

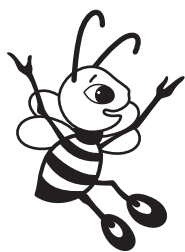
Tiraj: 500

© Centrul Educațional PRO DIDACTICA. Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Cultura bunei vecinătăți: Eu, familia mea și vecinii: Caiet de educație interculturală: pentru elevii din clasa 1 / Daniela State, Elena Suff, Margarita Aradjioni [et al.]; coord.: Viorica Goraș-Postică, Rima Bezede; Centrul Educațional “Pro Didactica”. - Chișinău : Centrul Educațional “Pro Didactica”, 2014 (Tipogr. “Bons Offices”). - 80 p. Apare cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. - 500 ex.

ISBN 978-9975-3013-0-5.

BUNĂ ZIUA, DRAGĂ PRIETENE!

Eu sînt albinuța Melisa. Îmi place să mă joc și să aflu lucruri noi. Acum, cînd ai devenit și tu școlar, putem porni împreună la drum prin Lumea Cunoștințelor.

Ce bine e că ne-am întîlnit!

Începînd cu pagina următoare a caietului, vei purcede într-o călătorie minunată, iar eu te voi însoți și te voi ajuta. Îți voi povesti despre Moldova – patria noastră. Vei afla că cea mai prețioasă comoară a oricărei țări sînt locuitorii ei. Chiar dacă arată diferit, vorbesc limbi diferite, au tradiții și obiceiuri diferite, toți își doresc un lucru comun – să trăiască în pace și în fericire.

Moldova este casa noastră comună, un meleag minunat, frumos și primitor. Împreună, vom călători prin țara noastră, vom admira natura și monumentele ei și vom învăța să le îngrijim. Vom face cunoștință cu oamenii deosebiți care ne-au proslăvit țara. Eu te voi învăța să-i cunoști mai bine pe cei de alături, cum să faci fapte demne, cum să prietenești și să fii un bun vecin. Anume de aceasta depinde ce fel de om vei deveni cînd vei crește mare și dacă vei avea prieteni.

Pentru a te ajuta să afli cît mai multe și să înveți tot ce știu eu, am inventat pentru tine diverse sarcini și exerciții. Alături de fiecare vei găsi un semn special, care îți va indica ce ai de făcut.

Interesant!
Sfaturile
albinuței.

Gîndește-te,
află, compune,
ghicește.

Dicționar

Desenează,
colorează, termi-
nă desenul.

Unește, alege,
găsește.

Citește,
memorează.

Scrie, termină
propoziția.

Povestește,
meditează.

Decupează,
lipește.

Aș vrea să știu dacă întîlnirile noastre ți-au plăcut. La sfîrșitul fiecărei călătorii, reflectează asupra lucrurilor nou-aflăte și relatează-le colegilor de clasă, învățătorului, părinților, prietenilor sentimentele pe care le-ai trăit.

Fii atent și vei reuși!

EU ȘI VECINII MEI

- Vreau să fac cunoștință mai îndeaproape cu tine și cu familia ta. Desenează un portret de familie sau lipește o fotografie a familiei tale.

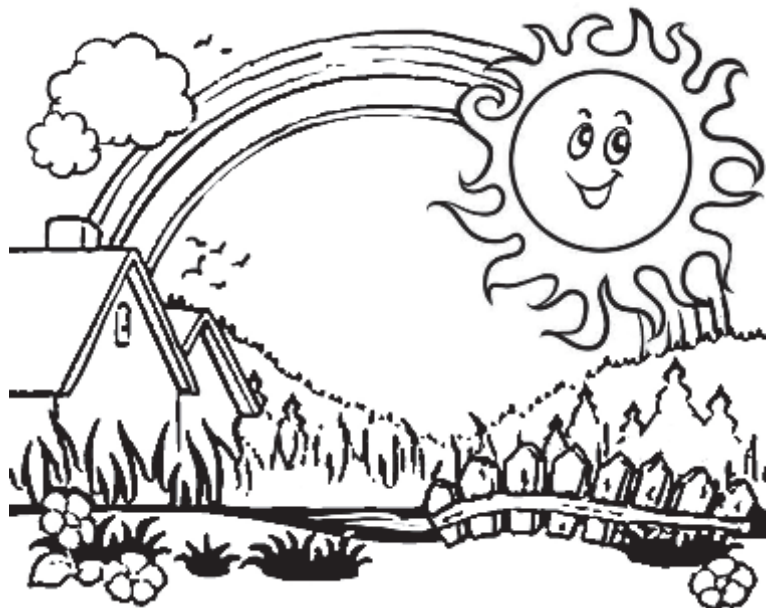
- Citește împreună cu părinții poezia și imaginează-ți că ești soarele care le dăruiește tuturor căldură cu razele sale.

Cîntecul soarelui

- Soare-soare, domn bălai,
Spune, cîte raze ai?
- Zău că nu știu, măi nepoți,
Cîte am, ajung la toți!

- Soare-soare, domn frumos,
La cîți dai lumină jos?
- Nu știu, eu nu socotesc
Pe cîți mîngîi și-ncălzesc!

Grigore Vieru

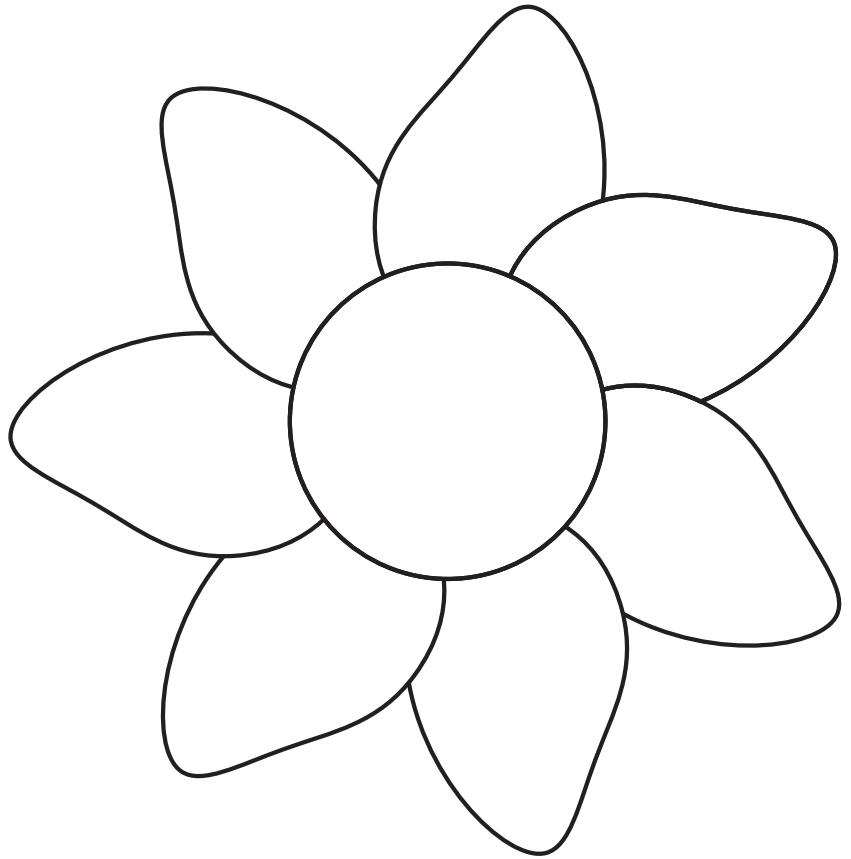
Prozatorul rus Valentin Kataev a scris o poveste interesantă despre o fetiță care a primit în dar o floare fermecată ce putea îndeplini șapte dorințe. Printre acestea au fost o călătorie la Polul Nord, jucării și alte daruri. Însă cea mai mare bucurie i-a adus fetiței cea de-a șaptea dorință. Ea a rugat floarea fermecată să-l vindece pe vecinul ei.

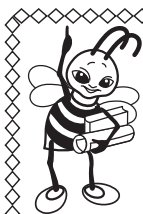
- Cum crezi, de ce anume ultima dorință a bucurat-o cel mai mult?

- Imaginează-ți că ai și tu o floare fermecată care îndeplinește dorințe. Gîndește-te la dorințele tale și colorează atîtea petale cîte dorințe ai.

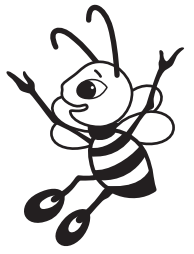
- Gîndește-te, împreună cu părinții, la cea mai mare dorință a familiei voastre. Colorează pe pagina 80 petala cu dorința voastră și adu-o la lecție.

Cei care trăiesc alături de tine și de familia ta se numesc **vecini**. Și la școală ai vecini – de bancă, de clasă, de școală. Dacă vrei să te simți bine alături de alții, trebuie să înveți să fii un bun vecin. Un bun vecin este politicos, înțelegător, gata să ajute la nevoie.

- Explică cum înțelegi proverbele de mai jos:
 - Cine are vecini, rar se laudă singur. (*românesc*)
 - Nu-ți cumpăra casă, cumpără-ți un vecin. (*românesc*)
 - Cel mai aproape neam e vecinul. (*ucrainean*)
 - Fără frate mă descurc, dar fără vecin nu pot trăi. (*rusesc*)

SĂ CONSTRUIM RELAȚII CU CEI CE NE ÎNCONJOARĂ

- Lipește petala cu dorința principală a familiei tale pe floarea comună.

- Desenează-te așa cum ești și așa cum vrei să devii.

- Găsește asemănările dintre cele două imagini.

- Compară „portretele” tale cu ale colegilor.
- Explică ce asemănări ai observat între desenele tale și desenele celorlalți.

- Citește poezia împreună cu părinții:

Dacă ai un prieten

Ești prietenilor pururi
Credincios –
Nu-i pe lume om ca tine
Mai frumos!

Ai pe lume un prieten
Devotat –
Nu-i pe lume om ca tine
Mai bogat!

Ca-ntre flori între prieteni
Înflorești,
Ești puternic ca stejarul,
Cît trăiești!

Vasile Romanciuc

Dacă vrei să te împrietenești cu cineva, iată ce trebuie să faci:

- Zîmbește! Zîmbetul te ajută să te apropii de oameni. De obicei, și ei îți răspund cu un zîmbet.
- Privește direct la persoana cu care vorbești, nu în altă parte.
- Când saluți pe cineva, nu ține mâinile în buzunare, nu da din mâini și nu le încrucișa pe piept.
- Când începi conversația, mai întâi salută persoana, prezintă-te („Mă numesc...”), apoi spune-i că te bucuri de cunoștință. După aceasta, puteți începe o discuție pe o temă de interes comun („Cum crezi...?”, „Ți-a plăcut...?”).

LIMBA MATERNĂ, LIMBA DE STAT LIMBILE VECINILOR NOȘTRI

- În ce limbă ai început să vorbești?

Limba maternă este prima limbă pe care o vorbim. O învățăm în copilărie de la părinți și de la alte persoane apropiate.

Unii oameni au două limbi materne, dacă învață a vorbi într-o limbă cu mama și în alta cu tata.

Limba de stat este principala limbă a țării, care îi unește pe cetățeni și îi ajută pe cei cu limbi materne diferite să comunice între ei.

În lume există foarte multe limbi. Unele dintre ele sînt uitate și dispar. Este foarte important să ne păstrăm limba. Pe 21 februarie se sărbătorește Ziua Internațională a Limbilor Materne.

- Roagă părinții, bunicii și alte rude să scrie ce limbi posedă.

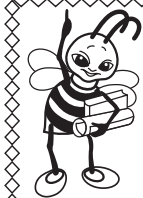

- Explică cum înțelegei aceste proverbe:

- Cuvîntul rău din gură rea iese. (*bulgar*)
- Limba e dulce ca mierea și amară ca fierea. (*românesc*)
- Кто говорит, тот сеет; кто слушает – собирает. (*rusesc*)
Cine vorbește seamănă, cine ascultă culege. (*traducere*)
- Птицю пізнати по пір'ю, а людину по мові. (*ucrainean*)
Pasărea se cunoaște după pene, iar omul după vorbă. (*traducere*)
- Tatlı dil baldan taa tatlı. (*găgăuz*)
Limba maternă e mai dulce ca mierea. (*traducere*)

- Meditează cu voce: De ce este necesar ca toți locuitorii țării să cunoască limba de stat?

Toate limbile trebuie respectate. Limba ta maternă trebuie s-o păstrezi cu drag, s-o cunoști și s-o îmbogățești – ea este comoara pe care ai moștenit-o de la strămoși. Odată, ai s-o transmiți urmașilor tăi.

În orice limbă există cuvinte frumoase și cuvinte urâte. Chiar dacă îi auzi pe unii colegi și adulți folosind cuvinte urâte, nu le urma exemplul. Acestea ne slutesc vorbirea, ne îndepărtează de frumusețea limbii.

- Omul care cunoaște multe limbi se numește **poliglot**.

- Citește poezia împreună cu părinții:

Frumoasă-i limba noastră

Pe ramul verde tace
O pasăre măiastră,
Cu drag și cu mirare
Ascultă limba noastră.
De-ar spune și cuvinte
Cînd cîntă la fereastră,
Ea le-ar lua, știi bine,
Din limba sfîntă-a noastră.

Grigore Vieru

- Cuvîntul „limbă” sună diferit la diferite popoare. Cu ajutorul părinților, unește fiecare cuvînt cu limba din care vine:

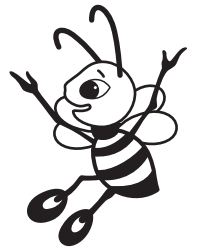
Язык	ebraică
Мова	poloneză
Език	română
Lembeh	rusă
Limbă	găgăuză
Dili	ucraineană
Jezyk	bulgară

- Scrie cuvîntul „limbă” în limba ta maternă.

- Versurile imnului național *Limba noastră* îi aparțin lui Alexei Mateevici. Ascultă imnul și învață pe de rost cel puțin prima strofă.
- Află ce limbi vorbesc vecinii tăi.

SĂ COMUNICĂM ÎN LIMBI DIFERITE!

- Citește poezia împreună cu învățătoarea/învățătorul sau cu părinții:

Ciocîrlia

Ciocîrlia își învață

Puiul a cînta:

– Fără cîntec, dragul mamei,

Nu putem zbura.

Noi avem numai un cîntec,

Dragă puișor,

Dar se cheamă „Ciocîrlia”

Și-i nemuritor.

Cîntecul acesta veșnic,

Puiuile, să-l cînți.

Fără cîntec ești pe lume

Ca fără părinți.

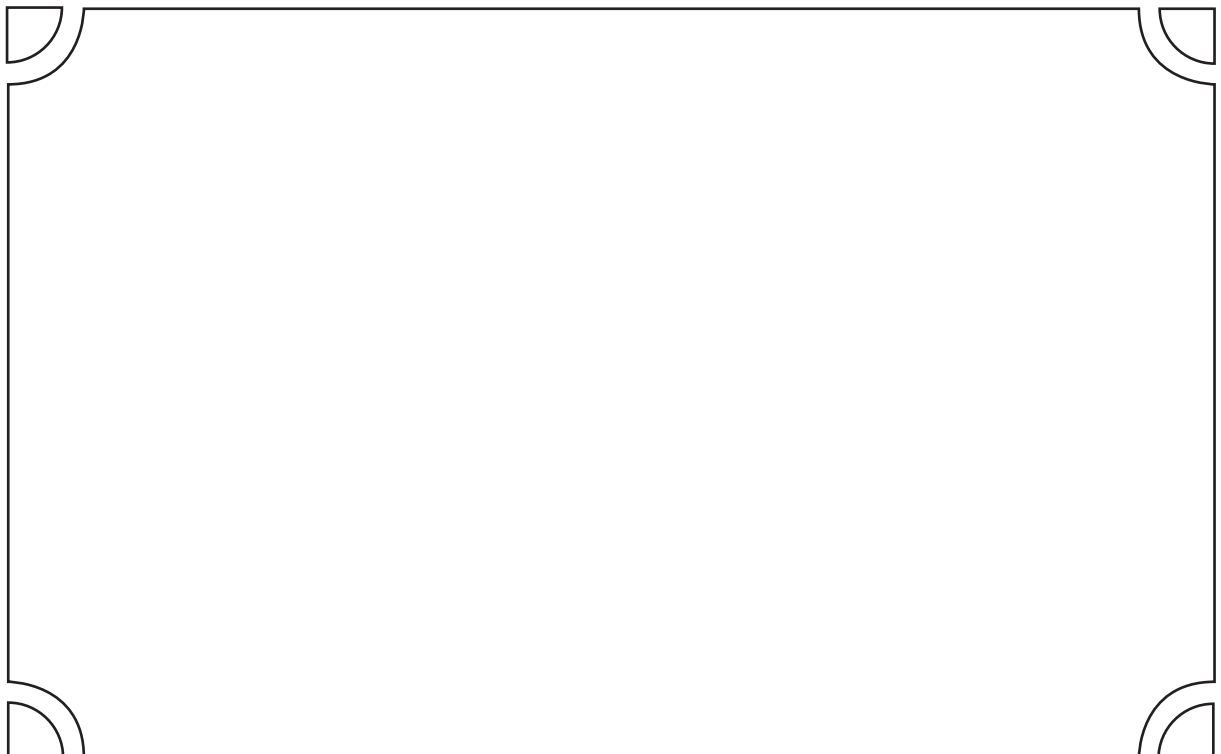
Vasile Romanciuc

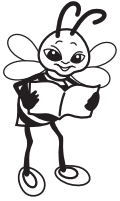

- De ce puiul de ciocîrlie trebuie să învețe cîntecul?
- Tu înțelegi ce vorbesc păsările? Dar ele te înțeleg pe tine?
- Cum crezi, în ce mod comunică animalele? Dar insectele?
- Cum crezi, în cîte „limbi” vorbesc păsările?

- Întreabă-i pe colegi și pe vecini în ce limbi pot vorbi.
- În ce limbi cunoști măcar cîteva cuvinte?
- Desenează o imagine în baza poeziei.

- Ascultă poezia:

Graiul meu

Drag îmi este graiul
Ca un cer de stele!
Vorbe mîngîioase,
Neamuri ale mele.

la vezi tu ce sunet,
Ce mireasmă are.
Parcă-nfloare teiul,
Parcă trec izvoare.

Grigore Vieru

- De ce poetul consideră că vorbele graiului matern sînt neamurile lui?
- Roagă-i pe părinți să scrie aceste cuvinte în limba unui alt popor din Moldova, în afară de limba ta maternă:

Eu
Tu
Noi
Da
Nu
Prieten
Mamă
Tată

Bunică
Bunic
Familie
Vecin
Învățător
Mulțumesc
Bine
Scuză-mă

Bună ziua!
La revedere!
Salut!
Cum te cheamă?
Eu mă numesc...
Hai să fim prieteni!
Poftim!
Poftă bună!

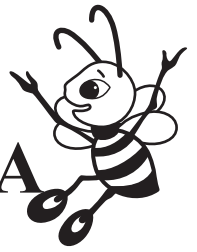
- Cu ajutorul părinților, răspunde la întrebarea: În ce mod se poate învăța o limbă?

În întreaga lume oamenii vorbesc limbi diferite. Vei învăța și tu limbi străine, pentru a comunica cu locuitorii altor țări.
Ce limbi străine ai vrea să înveți? De ce?

Cu cît mai multe limbi vei cunoaște, cu atît mai ușor vei face cunoștință cu noi persoane. Iar cînd vei crește mare, limbile îți vor permite să înveți lucruri noi, să călătorești în țări străine și să-ți faci acolo prieteni.

REPUBLICA MOLDOVA PE HARTA EUROPEI

- Citește împreună cu părinții:

Moldova mea

Locul unde ne-am născut și trăim se numește pământ natal. Eu m-am născut în Moldova. Moldova este patria mea.

Duminica trecută am fost la bunica, la Soroca. Acolo am văzut râul Nistrul. Pe malul lui se înalță o cetate cu ziduri înalte de piatră. Demult, moldovenii au ridicat cetatea ca să se apere de dușmani.

Cînd veneam acasă, am trecut prin codru, care este mare și frumos. La marginea pădurii am făcut popas sub un stejar cît toate zilele de mare. Brațele lui puternice parcă povesteau întâmplări despre trecutul țării.

Tare mi-a plăcut Nistrul și codrul.

În cale am mai întîlnit lanuri daldora de grîu, cîmpii mănoase, vii roditoare și livezi bogate. Moldova e mică, dar frumoasă. Vreau să văd toată Moldova!

Te iubesc, Moldovă, pământ natal!

după Vladimir Beșleagă

- Cu ajutorul învățătoarei/învățătorului, găsește Moldova pe harta Europei și coloreaz-o:

- De ce ai ales anume această culoare?

- Citește împreună cu părinții:

Moldova

Strămoșescul meu meleag
Drag îmi este, tare drag.
Drag ca floarea florilor,
Ca lumina ochilor.

Vasile Romanciuc

- Moldova pe hartă. Cu ce crezi că se aseamănă?

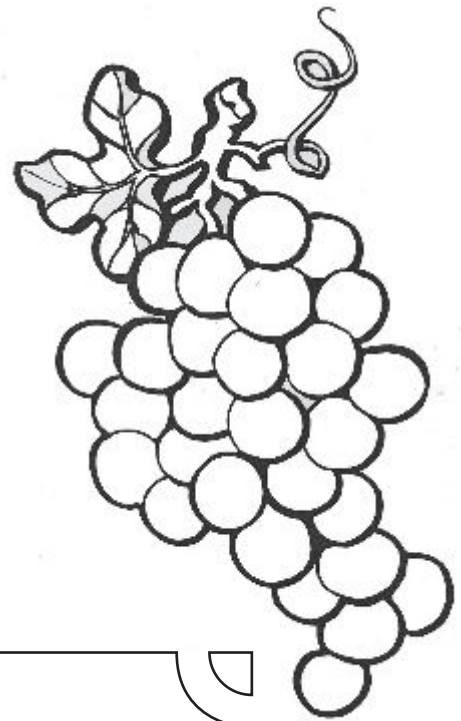

- Colorează strugurele și compară-l cu conturul Moldovei pe hartă. Ce asemănări ai observat?

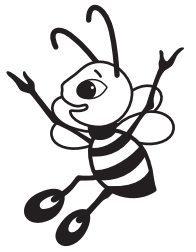
- Ce sate și orașe din țară ai vizitat?

- Lipește imaginea/fotografia unui loc pitoresc din Republica Moldova vizitat de tine. Povestește colegilor tăi prin ce te-a impresionat.

Este important ca omul să cunoască meleagul unde trăiește. Atunci îl va iubi și mai tare. Dacă ne cunoaștem țara, vom reuși să-i păstrăm comorile.

RELIEFUL ȘI APELE

- Colorează formele de relief pe care le-ai întâlnit călătorind prin Moldova.

- Relief** – formă a suprafeței Pământului.
- Zonă naturală** – teritoriu cu trăsături comune.

Iată câteva locuri pitorești din Moldova, care reprezintă diferite forme de relief:

Stînca de la Butești

Stepa Bugeacului

Dealul de la Cobani

- Ai vizitat vreunul din aceste locuri?
- Cum se deosebesc sau se aseamănă cu relieful localității unde trăiești?

- Rîu** – șuvoi permanent de apă curgătoare.
- Lac** – întindere mare de apă stătătoare, închisă între maluri.
- Iaz** – lac artificial.
- Izvor** – apă subterană care iese sau țîșnește la suprafața pământului.
- Cascadă** – torent de apă care cade de la o mare înălțime.
- Baraj** – construcție care oprește cursul unui rîu, pentru a ridica nivelul apei și a crea un rezervor.

- Examinează imaginile și scrie, cu ajutorul părinților, ce fel de acumulare de apă din Moldova reprezintă ele:

Nistru

Ghidighici

de la Șeptelici

Costești

de la Țipova

- Citește poezia:

Apă de izvor

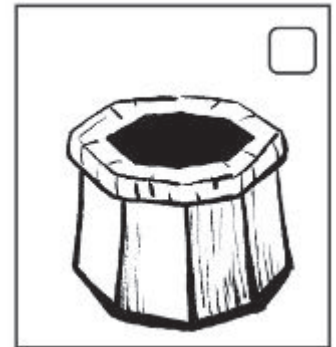
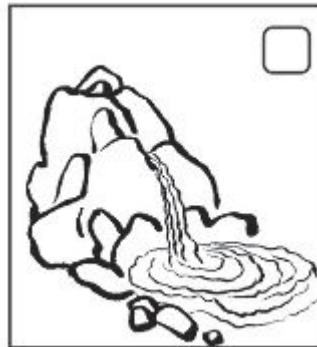
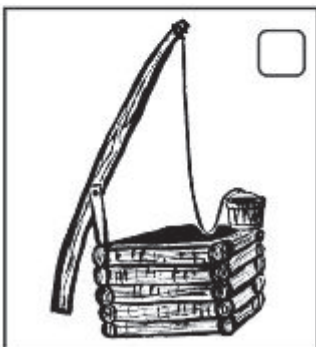
Cînd se liniștește apa,
Mă privește-n ochi izvorul...
Murmură, parcă mi-ar spune
Să nu stric cumva ulciorul.
L-am umplut cu apă rece,
Duc în braț-atent ulciorul...
Dacă-l scap – se varsă apa
Și se supără izvorul.

- Cum crezi, unde fuge izvorul?
- Ce se întîmplă cînd se întîlnesc mai multe izvoare?
- Dar dacă se întîlnesc mai multe rîuri?

- Alege imaginile apelor pe care le-ai văzut în localitatea ta sau în altă parte, în timpul călătoriilor.

- Citește împreună cu colegii de clasă:

La Nistru

Nistru-i lung
Și-i lat,
Și-i mare –
Tot mai mare
Către mare!
De pe mal
Eu îl privesc –
Valurile licăresc
Și la soare strălucesc.
Iar prin mijloc,
Călător,

Taie apele-un vapor:
Und-te duci tu,
Măi vapor,
Mîndru și stăruitor?
– Duc copiii pîn la mare
Să le fac o sărbătoare:
Să se scalde!
Și-napoi
Tot la Nistru vin,
La noi!

Anatol Ciocanu

SPAȚIILE VERZI

- Pădure** – întindere mare de teren acoperită de copaci.
- Livadă** – teren plantat cu pomi fructiferi.
- Parc sau grădină publică** – spațiu verde în cadrul localității, cu alei, copaci și tufari decorativi, răzoare de flori.
- Scuar** – mică grădină publică în zona orașului, unde cresc, de obicei, copaci și tufari decorativi, flori.
- Alee** – drum, de obicei în parcuri, mărginit de arbori și flori.
- Bulevard** – stradă orășenească largă și dreaptă, de obicei plantată pe margini cu arbori.

Rezervația științifică *Codrii*

Bulevardul Dacia din Chișinău

Parcul Central din Bălți

Alee din parcul *Ștefan cel Mare* din Chișinău

- Prin ce se deosebește livada de pădure?
- Iar pădurea de parc?

- Citește poezia:

Rădăcina

Ca și pomul din grădină,
Omul are rădăcină.

Pomul crește unde-l pui,
Omul – doar în țara lui.

Vasile Romanciuc

- De ce are nevoie un pom pentru a crește mare și frumos?
- Iar omul?

- Ghici cine sînt:
Sînt un arbore înalt,
Cu trunchi drept și vîrf rotat,
Lemnul meu e rezistent –
Tare bun pentru parchet,

De Crăciun împodobit,
Ca-n poveste eu mă simt.

Pentru mobilă, ferestre.
Frunza-mi are multe creste.
Iar cînd toamna mă cuprinde,
Cad în juru-mi multe ghinde.

Floarea mea cea aromată
E culeasă și uscată:
Ceai gustos din ea se face –
Cred că ai băut și-ți place.

Sînt semeț, în haină verde,
Ce nici iarna nu se pierde.

Fructul meu e-un fel de nucă –
Cade jos și se usucă
Și apare din găoace
Trupul brun fără de ace.

Multe sate și orașe din
Moldova sînt îmbrăcate
vara în frumoase haine
verzi, care ne dăruiesc
umbra lor răcoroasă.

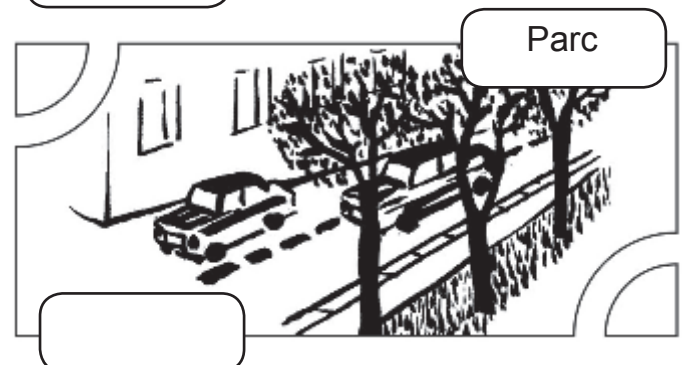
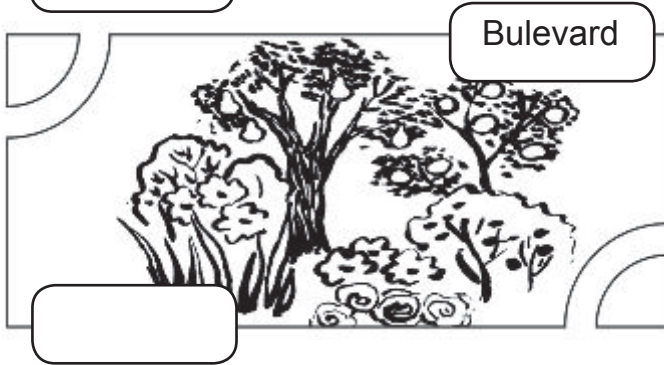
Oamenii au avut grijă să planteze
copaci și tufari decorativi de-a lungul
străzilor, bulevardelor, în jurul piețelor,
în parcuri și în scuaruri. Acestea sînt
spațiile verzi ale localităților. Arborii
curăță aerul, acoperă zgomotul pro-
dus de mașini, umbresc străzile. Ei ne
aduc multe bucurii, dar și noi trebuie să-i îngrijim.

- Povestește despre spațiile verzi din localitatea ta și din alte locuri unde ai călătorit.

- Pictorul a semnat greșit imaginile. Înscrie titlurile corecte.

Mere roșii

Ionel are un pom cu mere roșii. Copacul lui crește lângă drum. Ionel stă toată ziua în copac.

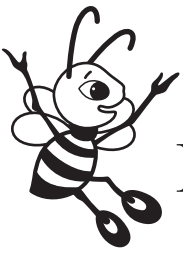
Cînd vede că lângă pom trece un băiețel bun, scutură pomul. Cînd vede că pe drum trece un băiețel rău, stă neclintit.

Ieri, s-a adunat sub pom toată clasa și Ionel toată ziua a scuturat pomul.

după Nicolae Esinencu

- Colorează atîtea mere cîți prieteni ai în clasă.

DENUMIRILE CE NE ÎNCONJOARĂ

- Citește legenda cu ajutorul învățătoarei/învățătorului:

Floarea de Nu-mă-uita

Se spune că după ce au răsărit toate plantele, zînela le-au dat cîte un nume. Zîna Florilor însă a uitat de o floare, care răsărise într-o vale, lîngă un pîrîu.

Într-o zi, Zîna a ieșit să se plimbe pe o cîmpie plină cu fel de fel de flori. Pășind printre ele, a văzut că acestea rîd și se bucură de mîngîierea caldă a razelor de soare. Numai una, cea de lîngă pîrîu, era tristă și plîngea. S-a apropiat de ea și a întrebat-o nedumerită:

- Plîngi? Tu de ce nu ești veselă ca toate surorile tale?
- Cum să nu plîng? Le-ai dat tuturor florilor cîte un nume, numai de mine ai uitat, Zîna bună! răspunse floarea și oftă adînc.

Zîna Florilor, auzind acest răspuns și fiind miloasă de felul ei, i-a vorbit cu blîndețe:

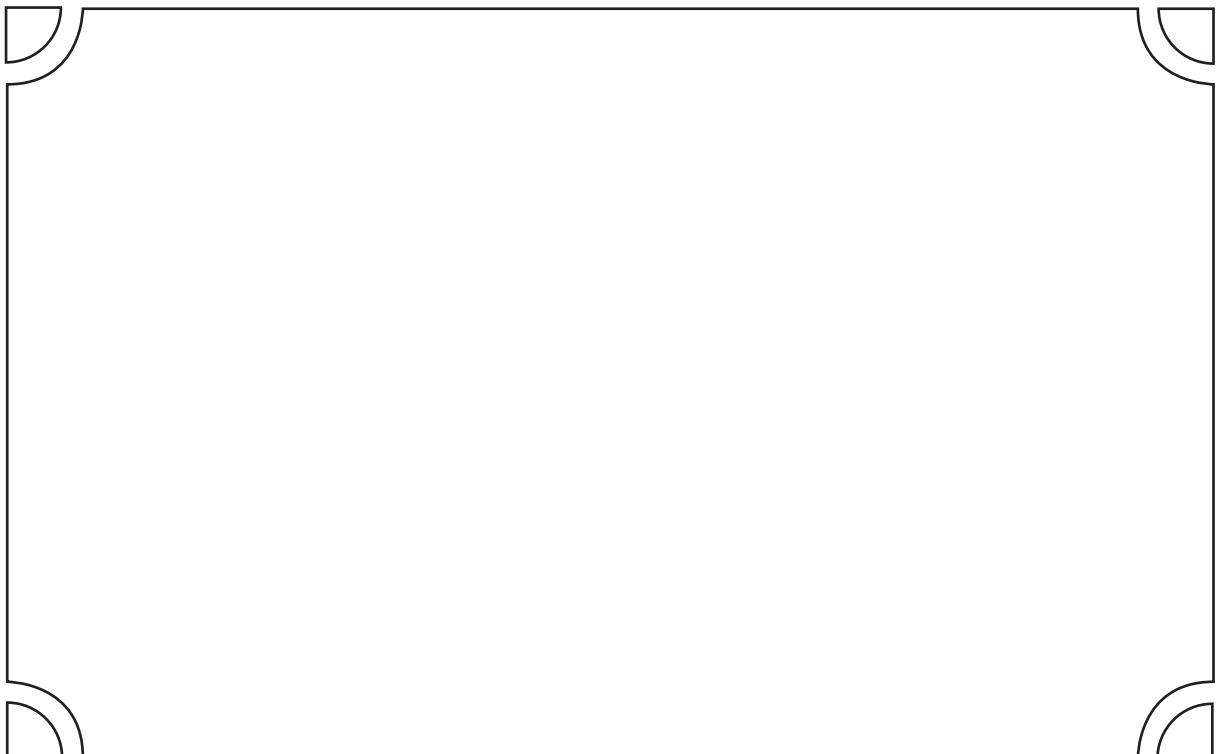
- Nu te supăra, micuță floare, nu mai plînge! În scurt timp vei avea și tu un nume!

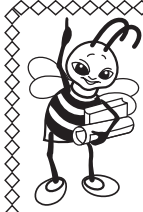
După ce a rostit aceste cuvinte, Zîna s-a întors la palat. S-a sfătuit cu celelalte zîne și, chemînd florica cu ochii albaștri ca cerul senin, îi zise:

- Ți-am ales și ție un nume, cum au și surorile tale. Pentru că am uitat de tine, de azi înainte te vei numi *Nu-mă-uita*.

- Desenează o ilustrație la această legendă.

Tot ceea ce ne înconjoară – automobile, corăbii, clădiri, străzi, sate, orașe – are un nume. Uneori, datorită numelor, putem afla informații despre unele trăsături ale obiectelor, despre evenimentele legate de anumite localități și despre oamenii celebri care au locuit acolo.

- Găsește asemănări și deosebiri între aceste imagini:

- Ce fel de localități sînt acestea?

- Scrie sub fiecare imagine cum se numește acest tip de localitate.
- Scrie cu ajutorul părinților denumirea localității tale.
- Scrie denumirea străzii unde trăiești.
- Știi de ce strada ta se numește așa? Dacă nu, încearcă să afli.
- Află dacă cineva din colegii de clasă locuiește pe aceeași stradă.

- Citește cu ajutorul părinților:

Albastră este zarea,
Cîntă privighetoarea.
Apare un curcubeu
Peste orașul meu.
Copii în goană mare
Zburdă pe trotuare.
Alerg cu ei și eu,

Că-s în orașul meu
Un fluturaș vioi,
O floare din zăvoi.
Iubiți orașul meu.
Cum îl iubesc și eu.
Orașul meu, orașul tău,
Orașul _____

- Ai ghicit despre ce oraș este vorba?
- De ce orașul acesta este cel mai important din țara noastră?

- ☐ **Stradă** – drum în interiorul unei localități, de-a lungul căruia se înșiră, de o parte și de alta, trotuare și case.
- ☐ **Stradelă** – stradă îngustă și scurtă.
- ☐ **Piață** – loc întins și deschis dintr-o localitate, amenajat cu spații verzi, monumente.

- Scrie deasupra imaginilor ce reprezintă fiecare: stradă, stradelă sau piață.

- Dese-nează strada pe care locuiești tu.

- Dacă i-ai putea da un alt nume, care ar fi acesta?

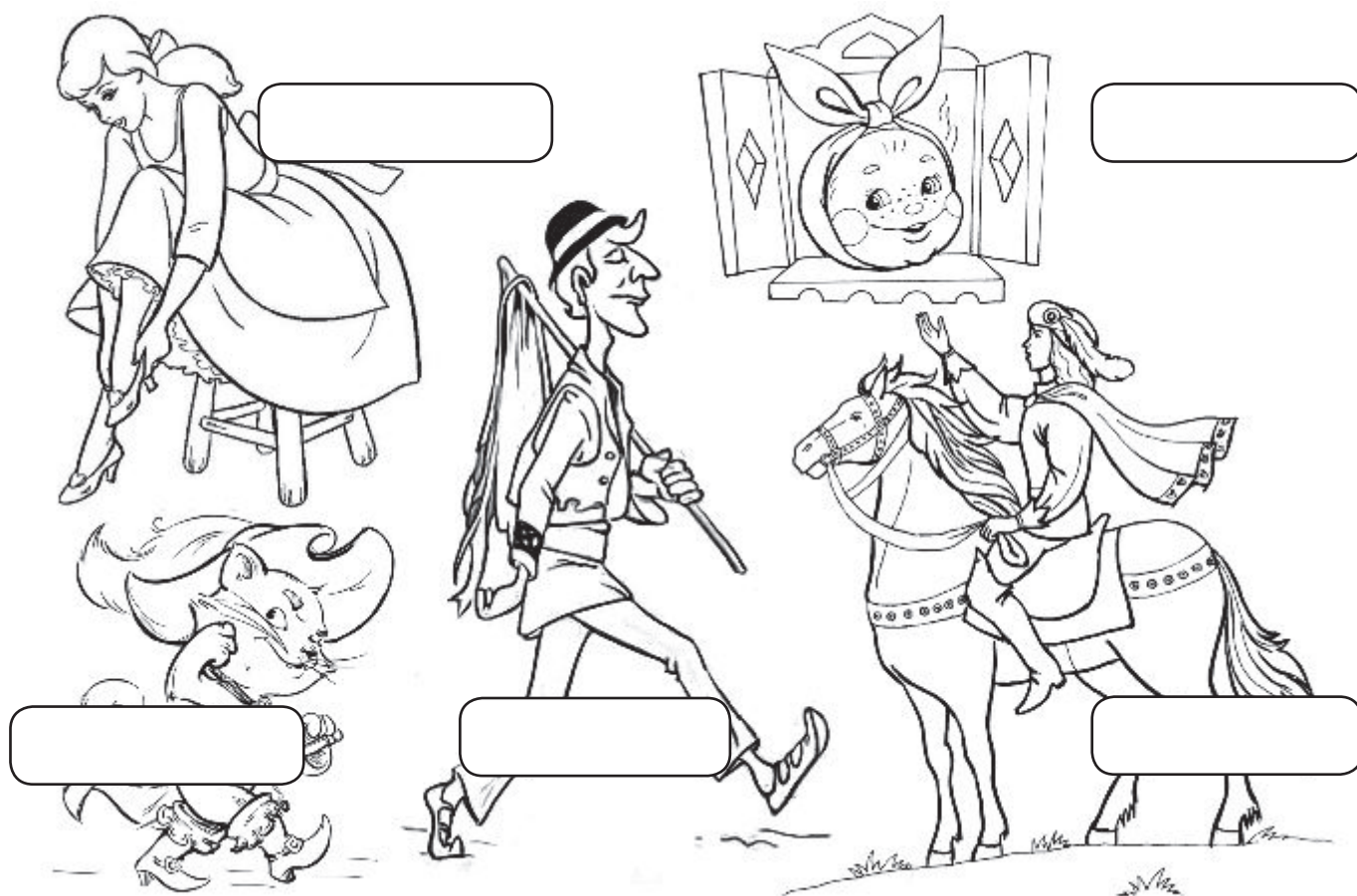
DE UNDE PROVIN PRENUMELE ȘI NUMELE NOASTRE

- Ghici ghicitoarea:
Sana verilmiş, ama insan kullanêr. (*găgăuză*)
L-ai primit tu, dar îl folosesc alții. (*traducere*)

- Recunoaște personajele și scrie numele lor:
Gogoașa, Făt-Frumos, Cenușăreasa, Păcală, Motanul Încălțat.

- Cum crezi, de ce aceste personaje de poveste se numesc astfel?
- Cine le-a dat aceste nume?

- Scrie prenumele tău cu ajutorul învățătoarei/învățătorului.
- Află de la părinți de ce te-au numit anume așa și povestește-le colegilor în clasă.

Știi oare că unele prenume sună diferit în limbi diferite, dar înseamnă același lucru? De exemplu, numele românesc Ion este cunoscut ca Ivan în limba rusă, John în engleză, Jean în franceză, Jan în poloneză ș.a.m.d., toate provenind de la numele ebraic Yohanan. Iar numele Viorica arată ca Violet în engleză, Violetta în italiană și Ibolya în maghiară. Unele nume de bărbați au nume-pereche de femei: Ioan și Ioana, Marin și Marina.

- Propune alte exemple de nume-pereche.
- Cu ajutorul părinților, „tradu” prenumele tău într-o altă limbă.

Unele nume de familie ne permit să aflăm informații despre strămoșii noștri: ocupație – Moraru, Vieru; trăsături – Crețu, Scurtu; de unde au venit – Saharneanu, Munteanu; naționalitate – Rusu, Leahu etc.

- Cum crezi, ce ocupație aveau strămoșii de la care provin următoarele nume:

Rotaru –	Pîslaru –	Ciobanu –
Ciubotaru –	Olaru –	Livădaru –

- Citește împreună cu părinții:

Numele

Ce nume ai, copile drag?
Un nume e-o comoară.
Un nume-l ai de la părinți
Și-un nume – de la țară.

Povața care o ascuți –
Ea ne-a rămas și nouă
Din moși-strămoși: să le păstrezi
Curate pe-amîndouă.

Vasile Romanciuc

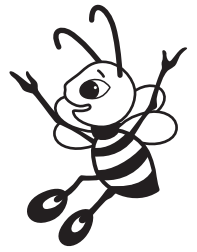

- Literele din numele copiilor au fost încurcate. Restabilește-le ordinea.

DANERI	A_____	ANELE	E_____
NAA	A_____	HAIMI	M_____

- Majoritatea numelor au variante de dezmiardare, care se numesc diminutive. Pe tine cum te dezmiardă rudele?
- Iar prietenii?
- Care din numele tale îți place cel mai mult? De ce?

NOI ȘI ADULȚII

- Citește, cu ajutorul învățătoarei/învățătorului sau al părinților, povestea populară bulgărească de mai jos:

Bătrînii

Odată un împărat a emis așa o lege: toți bătrînii să fie alungați din țara lui.

„Oricum nu aduc nici un folos”, zicea el. „Nu ară, nu seceră. Nu fac decît să ne mîncînce pîinea și să ne încurce prin casă. O să trăim mai bine fără dînșii.”

Și toți bătrînii au fost izgoniți din țară. Unul singur a rămas – tatăl unui boier. Tînărul boier l-a ascuns pe tatăl său iubit într-un loc tainic și îi aducea acolo mîncare și băutură.

În acel an se făcu în țară mare secetă. Plantele s-au uscat sub soare, au secat rîurile și fîntînile, roada s-a prăpădit. Cînd s-a terminat grîul de anul trecut, n-a mai rămas nici un bob pentru semănat. Oamenii s-au speriat: „Ce o să semănăm? Ce o să mîncăm la anul?” S-a speriat și împăratul. Și-a chemat boierii:

– Vă poruncesc să-mi găsiți chiar mîine grîu pentru semănat. Că de nu, s-a zis cu voi!

Boierii s-au dus pe la casele lor întristați. Nu știau cum să facă rost de grîu. S-a dus acasă și tînărul boier care își ascunsese tatăl.

– Ce s-a întîmplat, fiule? l-a întrebat tatăl.

– Nimeni nu mă poate ajuta! a exclamat tînărul cu disperare.

– De ce, dragul tatei?

– Împăratul a poruncit să facem rost de grîu pentru semănat. Dar cum să-l gădesc, dacă în toată țara n-a rămas nici un bob!

– Nu te mîhni, fiule. Mîine spune-i împăratului să le poruncească sătenilor să dezgroape furnicarele. Acolo veți găsi grîu.

Cînd a doua zi sătenii au dezgropat furnicarele, au găsit în fiecare cîte un pumn de grăunțe. Împăratul l-a întrebat pe boierul care i-a dat acest sfat:

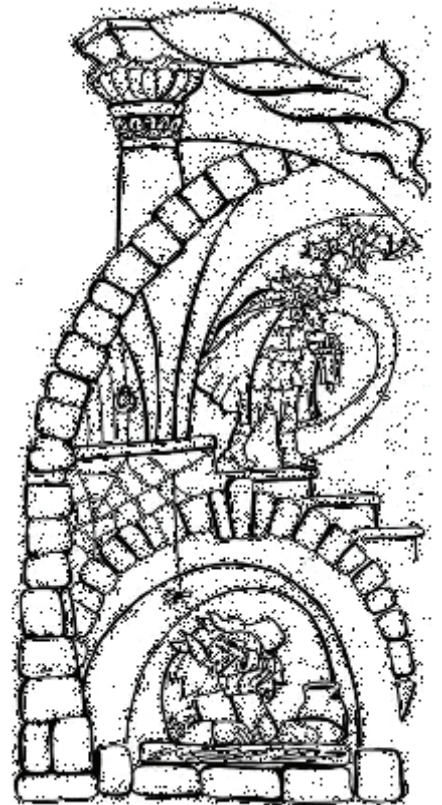
– Ai găsit singur soluția sau te-a sfătuit cineva?

– Nu îndrăznesc să-ți răspund, Măria Ta, căci ai să mă pedepsești.

– Îți dau cuvîntul meu că n-o să ți se întîmple nimic.

Atunci tînărul boier i-a destăinuit împăratului că tatăl său i-a dat acest sfat.

Împăratul a căzut pe gînduri și curînd a emis o altă lege: bătrînii să fie întorși în țară, iar locuitorii să le acorde respect și ajutor.

- Cum crezi, de ce numai tatăl tânărului boier a găsit soluția la problema împăratului?
- De ce trebuie să-i respectăm pe bătrâni?

- Alături de tine trăiesc rudele tale, care îți transmit cunoștințele lor și te ajută să înveți lucruri noi. Arată prin săgeți cine te-a învățat să faci următoarele lucruri (sau de la cine ai vrea să le înveți):

Să spăl vesela	Fratele
Să bat cuie	Mătușa
Să îngrijesc de animale domestice	Unchiul
Să citesc	Sora
Să merg pe bicicletă	Mama
Să îmbrac păpușa	Bunicul
Să pescuiesc	Bunica
Să joc dame sau șah	
Să culeg ciuperci și pomușoare în pădure	Tata

- Ce alte lucruri ai vrea să înveți de la rudele tale?
- Citește împreună cu părinții:

La bunici

Cînd ne vine cîte-un dor, Cu mămica și tătucul La bunica și bunicul Ne-adunăm în cuibușor.	Bunii ne-așteaptă-n prag Să venim la ei cu toții – Nepoțelele, nepoții, Că ne-au legănat cu drag.
---	--

Tare-i bine la bunici, Fie iarnă, fie vară, Ne jucăm voioși pe-afară Cu alți nepoței voinici!	Cu tot neamul ne-adunăm La bunici în casa mare Și în zi de sărbătoare, Ca la moldoveni cîntăm.
--	---

Constantin Dragomir

- De ce casa bunicilor este numită „cuibușor”?
- Povestește-le colegilor despre bunicii tăi.

- Cum înțelegi proverbele:
 - Prețul tinereții la bătrînețe se apreciază. (*turcesc*)
 - Pomul tânăr se îndoaie, cel bătrîn se frînge. (*ebraic*)
 - Ce n-a învățat Ionică, nu mai învață Ion. (*românesc*)
 - Мир да лад – в семье клад. (*rusesc*)

Pace și voioșie – în casă bogăție. (*traducere*)

– Masanın gözellii – imeklär, evin gözellii – uşaklar.

Masa o împodobesc bucatele, iar casa – copiii. (*traducere*)

- Citește împreună cu părinții:

Copilăria bunicului

S-a urcat în pom Gheorghiiță
Să mănânce fructe coapte.
La cireș vine și bunul,
Dă să urce, dar nu poate.

„Uneori să gust cireșe,”
Zice bunul, „tare-aș vrea,
Uite, colo sus, băiete,

Stă copilăria mea...”

„Două-trei cireșe coapte
Zi-i, nepoate, ca să-mi dea.”

„Unde, unde e, bunele?”

Nu zăresc pe nimeni, zău...

Însă, dacă vrei cireșe,

Îți culeg un coș chiar eu...”

Emilia Plugaru

- Povestește cum îți ajuți părinții, bunicii și alte rude.

- Dacă ai avea puteri magice, ce le-ai dăruia bunicilor tăi?

Bunica

- Într-o familie unită, membrii ei au grijă unii de alții și se ajută reciproc. Arată prin săgeți cui te-ai adresa, dacă...

Bunicul

Nu reușești să rezolvi un exercițiu

Ți s-a stricat jucăria

Te simți trist(ă)

Te-ai tăiat la deget

Nu știi cum să te împaci cu cineva

Fratele

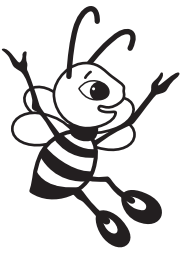
Mama

Tata

Sora

ARBORELE MEU DE FAMILIE. STRĂMOȘII MEI

- Noi ne asemănăm măcar puțin cu rudele noastre. Ce ai moștenit de la rudele tale? Scrie cu cine dintre ele ai în comun:

Numele – _____

prenumele – _____

culoarea ochilor – _____

culoarea părului – _____

forma nasului – _____

limba maternă – _____

ocupația preferată – _____

- Citește împreună cu învățătoarea/învățătorul:

Copacul se ține cu rădăcinile...

Se stîrnește vînt. Lui Stănică i se pare că nucșorul se îndoiaie prea tare.

– Bunicule, mă tem să nu se rupă, zice el îngrijorat.

– Pune-i o proptea, zice bunicul. Cît îi mititel, are nevoie de sprijin.

Stănică alege un băț potrivit, îl înfige adînc lîngă copăcel și îi leagă ușurel unul de altul.

– Acum stai fără grijă, spune bunicul. Degrabă o să i se prindă rădăcinile și nici un vînt n-o să-l mai dea jos.

Băiatul se uită la puiet, la nucul cel bătrîn și se gîndește ceva în mintea sa.

– Bunicule, face el, dar eu de ce nu am rădăcini? Dacă se stîrnește un vînt mare-mare?...

Bunicul zîmbește:

– Dacă se stîrnește un vînt mare-mare, tu ai să te ții de tătucul tău și de mămică ta. De mine și de bunica. Și de toți ceilalți ai noștri.

Copacul se ține cu rădăcinile, iar omul – cu neamurile.

Aurel Scobioală

- Cine reprezintă rădăcinile tale?
- Explică proverbul de la sfîrșitul textului.
- Arată cu ajutorul săgeților răspunsurile:

Mama
Tata
Bunica
Bunicul

Cine ți-a dat numele?
Cu cine ai un nume de familie comun?
Cu cine semeni?

Sora
Fratele
Mătușa
Unchiul

- Generație** – oameni de vîrstă apropiată, care trăiesc în aceeași perioadă de timp.
- Familie** – totalitatea persoanelor care se trag dintr-un strămoș comun.
- Nume de familie** – nume pe care îl poartă toți membrii aceleiași familii și care se transmite de la părinți la copii.
- Strămoș** – persoană care a trăit cu cîteva generații înaintea cuiva și din care provin membrii aceleiași familii.
- Neam** – totalitatea persoanelor înrudite între ele.
- Arbore de familie** – desen în forma unui arbore sau schemă din care se văd ramificațiile unei familii și gradele de rudenie dintre membrii ei.

- Citește poezia cu ajutorul părinților:

Familia mea

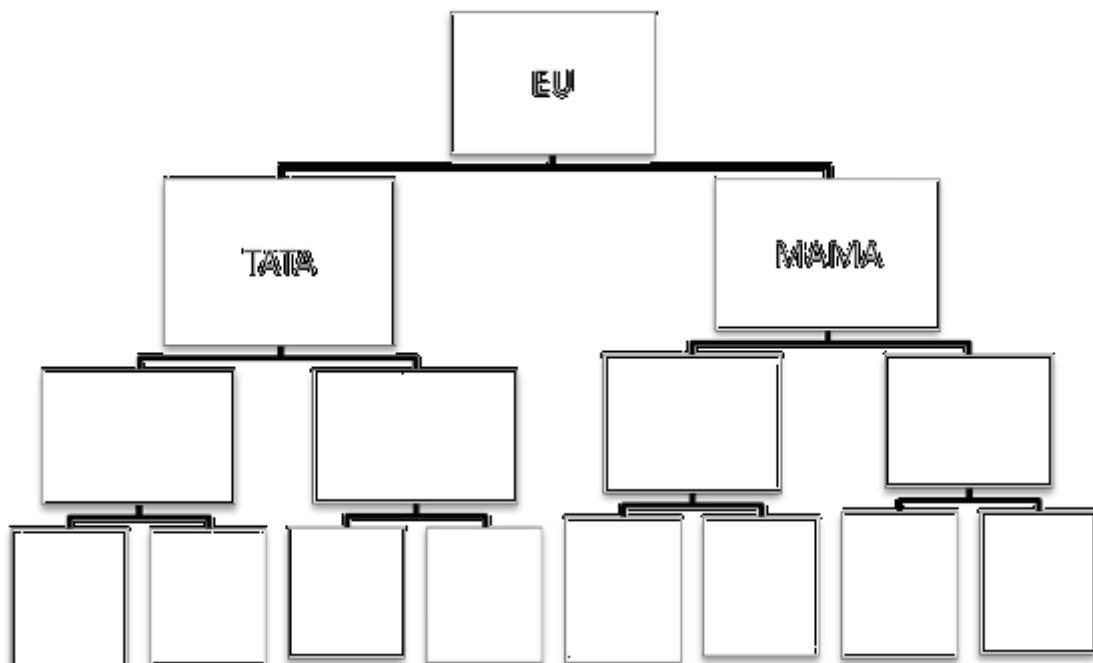
Sîntem cinci oameni în casă,
Că i-am numărat la masă:
Tata, mama și bunicul,
Bunica și eu, piticul.
Tata-i bun și serios,
Muncitor și respectuos.
Despre mama ce să-ți spun?

Nu am voie să-i ascund
Fapte rele, ghidușii,
Cînd le fac ca alți copii.
Bunica îmi dă povață,
Cum să mă port în viață,
Vă spun de bunic apoi,
C-a fost primul în război.

Elena Podoleanu

- Cîți membri are familia ta?
- Completează arborele de familie, scriind numele părinților, bunicilor și străbunicilor. Roagă părinții să te ajute, dacă nu cunoști unele informații.

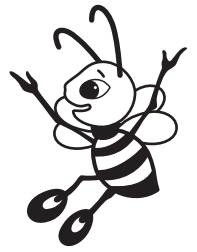

- Unde s-au născut părinții tăi? Iar bunicii?
- Arată pe harta Moldovei raioanele de unde provin ei.

- Scrie singur sau cu ajutorul părinților numele strămoșilor tăi cărora ai vrea să le semeni.
- Povestește în clasă de ce i-ai ales anume pe ei.
- Cum ai vrea să-ți proslăvești numele în viitor?

NOI ȘI VECINII NOȘTRI

- ☐ **Vecin** – omul care se află alături de tine.
- ☐ **Bună vecinătate** – capacitatea de a trăi în pace și în prietenie cu cei din jur.
- ☐ **Moldoveni** – locuitorii Moldovei, indiferent de limba lor maternă.

- Povestește despre vecinii tăi.
- Cum ați făcut cunoștință?
- Ce ai vrea să înveți de la vecinii tăi?
- Ce i-ai putea învăța tu pe ei?

- Cum înțelegi următoarele proverbe:
 - Vecinul de aproape e mai drag decât fratele de departe. (*ucrainean*)
 - Binele cu bine se răsplătește. (*bulgăresc*)
 - Binele de rău te scapă, să-l arunci chiar și în apă. (*românesc*)
 - Yakın komuşu taa ii uzak hısımdan. (*găgăuz*)
- Vecinul de aproape e mai bun decât neamul de departe. (*traducere*)

- În denumirile unor popoare ce locuiesc în Moldova au fost încurcate literele. Unește cu săgeți cuvântul scris greșit cu cel corect:

UGĂGĂZI
GARIBUL
ZIPONELO

POLONEZI
BULGARI
GĂGĂUZI

REEVI
LABEȘIRU
RCTUI

TURCI
BELARUȘI
EVREI

- Învață împreună cu părinții sau cu învățătoarea/învățătorul mișcările de dans ce însoțesc cântecul de mai jos:

Alunelu

Refren:

Alunelu, alunelu,
Hai la joc!
Să ne fie, să ne fie
Cu noroc! (*bis*)

Cine-n horă o să joace
Mare, mare se va face.
Cine n-o juca defel
Să rămână mititel.

Refren:

Alunelu, alunelu,
Hai la joc!
Să ne fie, să ne fie
Cu noroc! (*bis*)

Cine-n horă o să joace
Mare, mare se va face.
Cine n-o juca defel
Să rămână mititel.

Popoarele ce locuiesc în Moldova au diferite dansuri naționale. Iată unele din ele: sîrba, gopak, fvreilachs, krakowiak, kazaciok.

Nu este frumos să criticăm exteriorul altor persoane.
Fii binevoitor, atunci cei din jur vor dori să comunice cu tine.

- Colorează costumele copiilor din Moldova prinși în horă (vezi modelul de pe copertă).

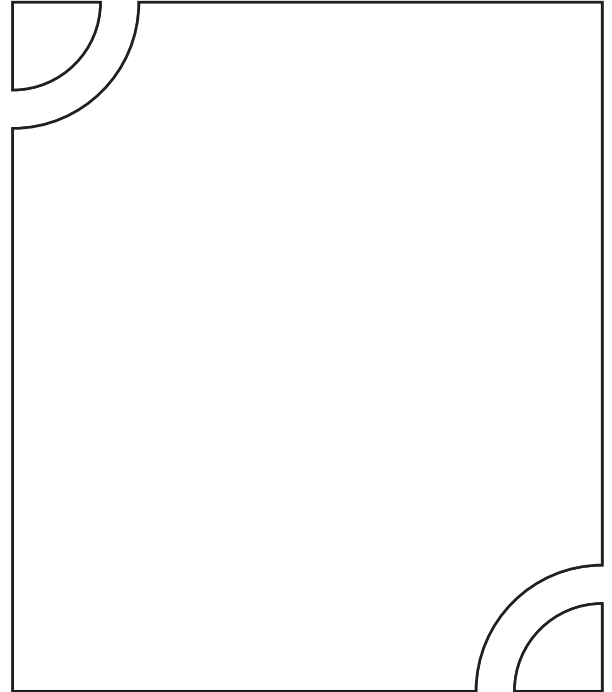
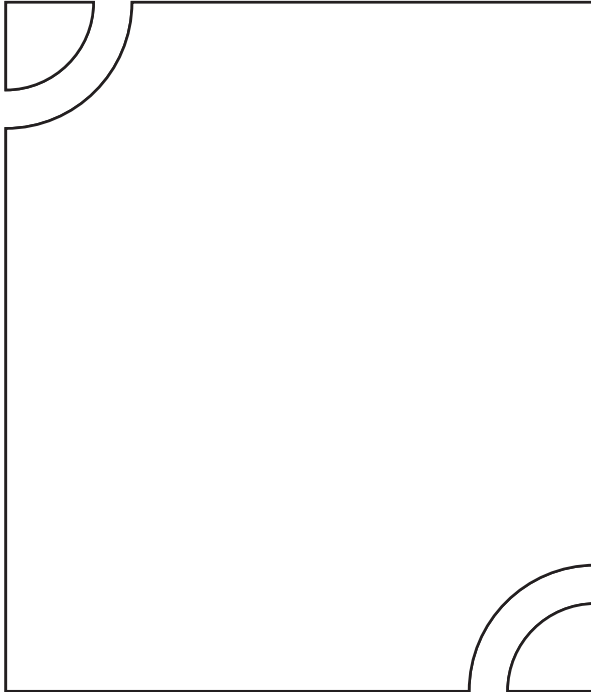

CUM NE SOLUȚIONĂM PROBLEMELE

- Inventează câte un simbol pentru prietenie și ceartă. Desenează-le.

- Citește împreună cu părinții sau învățătoarea/învățătorul:

Au vrut melcii să se bată

Pe-o tulpină de stejar
au încremenit doi melci
și privesc cum jos în vale
se bat crîncen doi berbeci.

Își fac vînt din două dealuri
de-acum patru zile melcii.
Nu mai pot de nerăbdare
și se-ntorc la stîni berbecii.

Își fac vînt din două dealuri,
cap în cap se bat berbecii,
tocmai sar scînteii din coarne...
Doamne, nici nu suflă melcii.

Melcii însă vin la vale,
se-ntîlnesc a cincea zi.
– Bună ziua, frățioare!
– Bună... Cum trăiești, ia zi?

Hai și noi ca să ne batem...
Faceți loc, măi frați berbeci!
Au încremenit berbecii –
oare cum se bat doi melci?

Ați crezut c-au să se bată?
Și eu astfel am crezut.
Dar... vedeți, cît coborîră,
melcii au uitat ce-au vrut.

Iulian Filip

- Prin ce se aseamăna berbecii și melcii?
- Prin ce se deosebesc?
- Cine dintre ei sînt mai certăreți?

- Cum crezi, de ce nu s-au bătut melcii?
- Cunoști animale prietenoase? Care sînt ele?
- Cum se manifestă prietenia între animale? Dar între oameni?

A cunoaște bine pe cineva nu înseamnă a ști totul despre el. În discuție nu încercăm să aflăm toate secretele lui. Noi trebuie să avem încredere în cel de alături, să fim prietenoși unii cu alții, să ne încurajăm reciproc. Proverbul spune: *Mustă-ți prietenul cînd nu vă vede nimeni, dar laudă-l cînd te aud toți.*

- Cum crezi, despre ce discută mama-veveriță și puiul ei? Ajută puiul de veveriță să găsească o soluție.

Pacea este întotdeauna mai bună decît neînțelegera. Încearcă să eviți orice ceartă. Dar dacă cearta a început, ține minte: cîștigă acela care reușește să-și păstreze calmul.

- Citește poezia:

Copilul politicos

Spun cuvinte fermecate,
Ce deschid uși ferecate:
„Mulțumesc”, „Te rog frumos”
Și-s convins că-s de folos!

Dimineața-n gura mare
Cînd sînt gata de plecare,

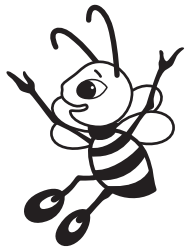
„Sărut mîna” spun cu drag
Bunicuței ce stă-n prag.

Pe stradă, salut voios
Oamenii, că-s respectuos!
Iar acasă cînd sosesc,
„Bună ziua” eu rostesc.

Tincuța Gherase

- Ce cuvinte „fermecate” mai cunoști?
- De ce este important să le folosim în comunicare?
- Ce cuvinte magice cunoști în limba vecinilor tăi?

JOCURILE STRĂMOȘILOR NOȘTRI

☐ Interacțiune – activitate comună.

- Numește jocul tău preferat.
- De-a ce se jucau părinții tăi în copilărie?

- Cu ajutorul părinților, înscrie denumirile jocurilor în care se folosesc:
Pietricelele – _____
Inelul – _____
Batista – _____
Mingea – _____
Bățul – _____

Jocurile pot fi diferite: active, de companie, sportive și altele. Jocurile te ajută să devii isteț și agil. Ele îți dau posibilitatea să-ți faci prieteni noi și să interacționezi cu ei. Grație lor, înveți să te bucuri de succesele tale și ale altora, să simți compasiune pentru cei pe care i-ai învins, să nu disperi, atunci când ai pierdut. Dacă s-a întâmplat așa, nu te întrista, fii insistent, stăruitor și va veni ziua când vei deveni câștigător.

Printre jocurile și jucăriile de odinioară, putem enumera: fluiere, arșice, pușculițe, ocarine, titirez (sfîrlează), tot felul de fluierici avînd forme de animale sau păsări, alte vase cîntătoare confecționate din diverse materiale, în special din ceramică; harapnice, pușcoci de soc. Confecționat de copii era și celebrul zmeu de hîrtie care aducea o încîntare deosebită atunci cînd se înălța în adierea vîntului. Alte jocuri și jucării tradiționale românești sînt: *mingea, nucile în gaură, nasturii (sîmburii), baba-oarba, călărețul, de-a caii, praștia, țurca, bîzîita, scrînciobul.*

- Scrie cu ajutorul părinților cuvîntul „joacă” în una din limbile vecinilor noștri.
- Recunoaște jocurile din imagini.

- Citește numărătoarea:

Elev: 1, 2

Toți: Hai, că plouă!

Elev: 3, 4

Toți: Hai la teatru!

Elev: 5, 6

toți: Spală vase!

Elev: 7, 8

Toți: Porumb copt!

Elev: 9,10

Toți: Un pahar cu apă rece

Și-o cafea amară,

Elev: leși la joacă afară!

- Pentru ce se folosesc la joacă numărătorile?
- Învăță pe de rost o numărătoare în altă limbă decît limba ta maternă.
- Inventează un joc pentru întreaga clasă.

- Alege jocurile sportive care îți plac sau adaugă jocul tău preferat, dacă nu este menționat:

Fotbal

Hochei

Volei

Șah

Baschet

Tenis

- La recreație, încercați cu toată clasa următorul joc:

Joacă, fetiță – joacă, băiete!

Copiii formează un cerc cît mai mare și aleg o fetiță care să stea în mijloc. În timp ce toți copiii cîntă, fetița își alege un băiat și amîndoi dansează în mijlocul cercului.

Joacă, joacă, joacă, fetiță,

Că ești frumoasă ca o garofiță,

Și jocul nostru este format

Dintr-o fată și-un băiat.

Fetița trece apoi la loc, iar băiatul rămîne să danseze în mijlocul cercului, în timp ce copiii cîntă:

Joacă, joacă, joacă, băiete,

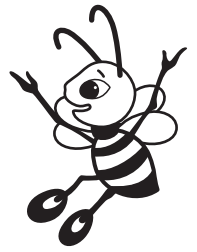
Că ești frumos ca un castravete,

Și jocul nostru este format

Dintr-o fată și-un băiat.

Acum băiatul își alege o fetiță și dansează amîndoi. Și așa mai departe.

ECOLOGIA. INTERACȚIUNEA OMULUI CU NATURA

Toate elementele naturii sînt legate între ele și nici unul nu e de prisos: nici animalele, nici plantele, nici păsările, nici insectele, nici ploaia, nici zăpada. Și omul este parte a naturii. Pentru a nu dăuna naturii, oamenii au inventat știința despre conviețuirea cu ea, care se numește **ecologie**.

- Citește poezia:

Micul sanitar

Vîntul toamnei suflă. Norii se-nfiripă.
Oare copăceii nu vor prinde gripă?
Că sînt goi sărmanii, nu mai au veșminte
Cum aveau cînd vara-i săruta fierbinte.

Va veni și iarna, într-o zi, încoace,
Să le dea flanele albe și cojoace.
Pîn-atunci eu însă, cînd la rădăcină
Îi adăp în apă, pun și-o aspirină.

Victor Tulbure

- Cum își manifestă copilul grija pentru copăcei?
- Ce pot face oamenii pentru a-i ajuta să crească cît mai repede mari și sănătoși?
- Ce acțiuni pot dăuna naturii?
- Cum putem îmbunătăți mediul în care trăim?
- Privește imaginile colorate de la paginile 2 și 3 ale anexei și numește plantele și animalele pe care le cunoști.
- Ce legături există între ele?

- **Ecologia** este știința despre cum putem trăi în pace și armonie cu natura fără să-i încălcăm legile.

- Împreună cu învățătoarea/învățătorul, citește textul, apoi discută cu colegii în baza lui:

Piticii cu cușme albe (fragment)

Un graur tînăr a adus vorbă în sat că în Hîrtop au apărut niște pitici.

- Ei, ba? făcu ochi mari Radu.
- Păi dacă îți spun, nu se lăsa graurul. Pitici, ia atîtica, și-s toți în cușme albe.

Tata și mama nu erau acasă. Radu l-a întrebat pe cîinele său:

– Bumbu, mă lași în Hîrtop?

Cîinele a dat din coadă. Adică, te las, dar merg și eu. Hîrtopul nu e după casă.

Graurul zbura înainte, Bumbu venea în urmă. Mai greu pînă au ridicat dealul cel mare.

Radu credea că în Hîrtop a nins, cînd colo – acelea erau cușmele piticilor.

– Măi graure, a zis Radu, știi cum îi cheamă pe piticii ăștia?

– Cum?

– Ghiocci!

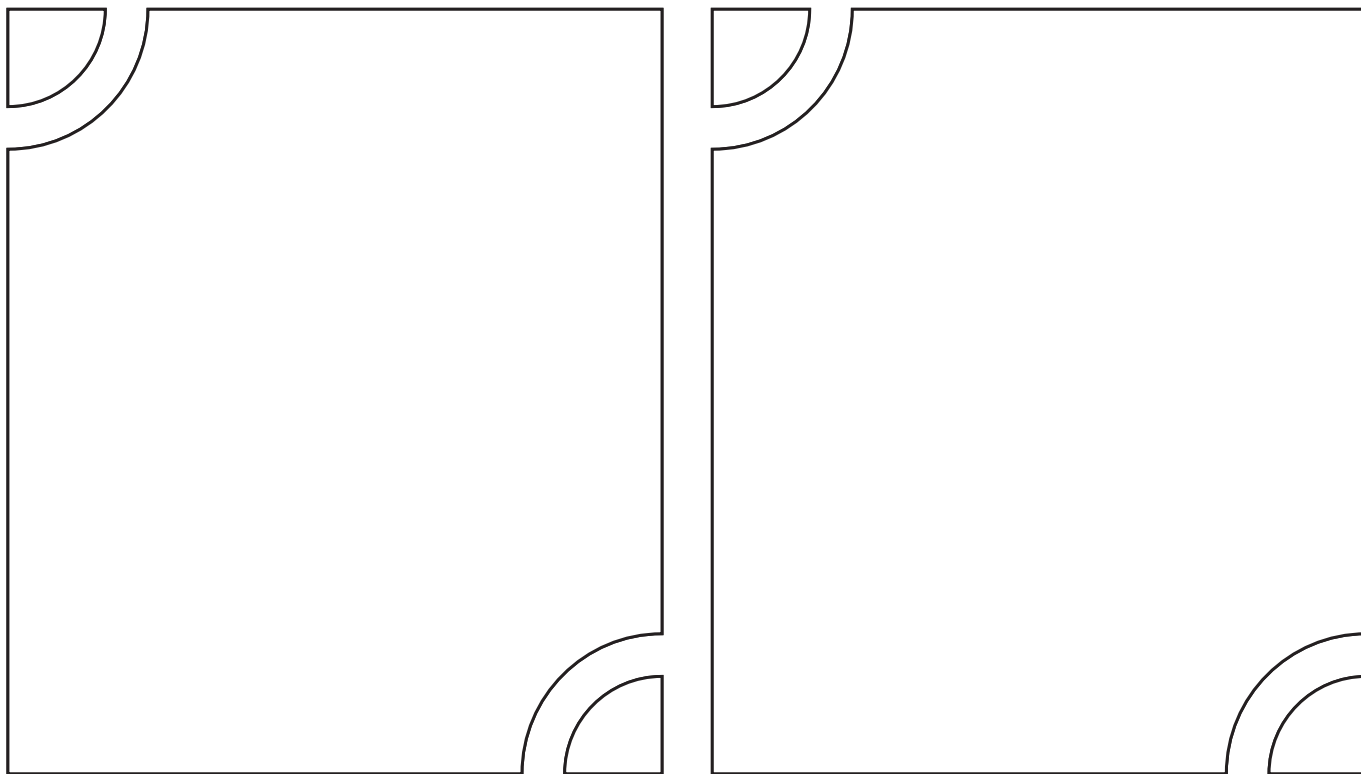
Bumbu a vrut să latre la ei, dar a rămas cu gura căscată: frumoși pitici!

Și lui Radu i-au plăcut. Unde îi vine un gînd: să ia Hîrtopul cu pitici cu tot și să-l ducă în sat. Dar cum o să încapă dealurile în ogrăzile oamenilor?...

după Spiridon Vangheli

- Desenează cu creionul simplu o floare care crește în Moldova, în două variante: în vază și într-o poiană.

- Cum crezi, unde se va simți mai bine floarea? Colorează această imagine.

DE CE TREBUIE SĂ OCROTIM NATURA

- Citește împreună cu învățătoarea/învățătorul și discută cu colegii în baza poeziei:

Stejarul

– Moș Stejare, Moș Stejare,
Cîți ani ai matală oare?
– Sînt, băiete, – cum te cheamă? –
Cu străbunii tăi de-o seamă.

– Cum mă cheamă? Sînt Ștefan.
Dar... ce faci cu-atîția ani?
– Îi împart la stejărei,
Ca să crească mari și ei.

Vasile Romanciuc

- Privește desenul și povestește de ce multe plante și animale dispar din natură.

- În baza imaginilor, compune niște reguli de comportament în natură. Respectă-le cînd mergi în excursie.

- Inventează și desenează niște semne care să interzică activități ce dăunează naturii.

Natura înseamnă apă, aer, soare, pietre, plante, animale, oameni. Omul este influențat de ceea ce se întâmplă în natură. Ce fel de apă bem, ce fel de aer respirăm, în ce fel de sol ne creștem fructele și legumele, cum ne folosim de resursele naturale pentru a ne întări organismul – toate acestea sînt foarte importante pentru sănătatea noastră.

- Citește poezia:

Livădarii

Astăzi la sădit livada
Au ieșit și mari, și mici.
Radu-aduce cîte-o mladă,
Victor sapă gropi aici.

Alți copii stropesc cu apă
Copăceii rînd pe rînd,

Vîntu-i gata să înceapă
Prin livadă un colind.

Totul e cum se cuvine
Azi la micii livădarii,
Chiar și ploaia care vine
Are-un scop: să-i vadă mari.

Grigore Vieru

- Ai sădit vreodată un copac?
- De ce este nevoie să plantăm livezi noi?
- Discută proverbele:
 - İnsan doyrür toprra, toprak doyrürer insanı. (*găgăuz*)
Omul hrănește pămîntul, iar pămîntul pe om. (*traducere*)
 - Çok, dostum, işleyecan-tatlı ekmek iyecan. (*găgăuz*)
Dacă muncești mult, vei mîncea pîine gustoasă. (*traducere*)

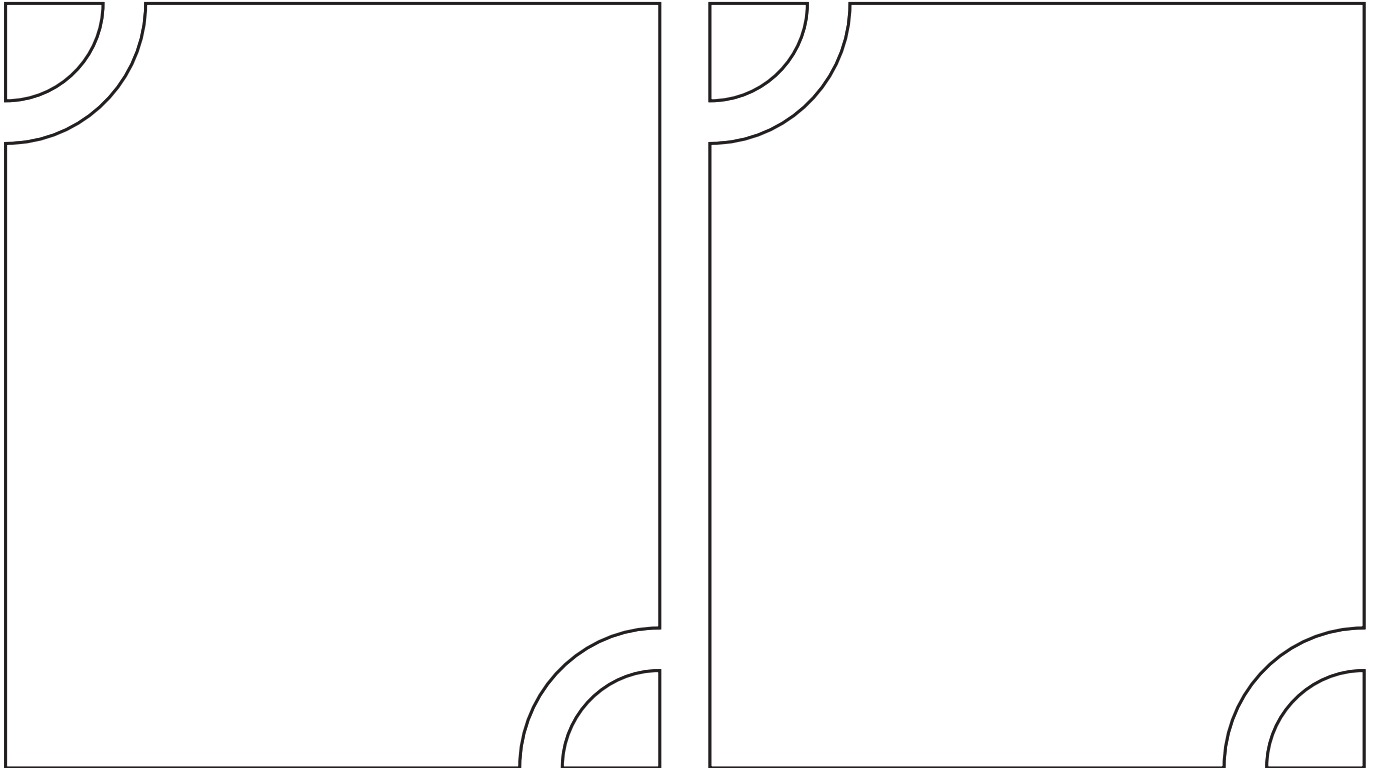

SĂ AJUTĂM ANIMALELE ȘI PĂSĂRILE IARNA!

- De ce e nevoie ca oamenii să îngrijească de animalele și păsările sălbatice?
- De ce aceasta este deosebit de important iarna?
- Ai construit vreodată o căsuță pentru păsări?
- Desenează câteva modele de căsuțe pentru păsări și animale sălbatice.

- Citește poezia:

Rămurica păcii

- Porumbel, ce porți în cioc?
- Rămurica cu noroc.
- Spune-mi: unde crește ea?
- Cum, nu știi? În țara ta!

Arcadie Suceveanu

Pădurarii din Moldova au grijă de animalele sălbatice și iarna. Ei le pregătesc din timp hrană (legume, crengi și frunze, fîn, sare), care va ajuta animalele să supraviețuiască în perioada rece a anului. Animalele vagabonde din sate și orașe au și ele nevoie de ajutor pe vreme de iarnă.

- Citește povestea:

Biata prepeliță

(poveste populară kazahă)

Mare nenorocire a dat peste biata prepeliță: i s-a aprins casa. Păsările zburară iute la incendiu.

- Așa îți trebuie! a ciripit pițigoiul și a mai aruncat pe foc un pai uscat.

Iată că a răsărit printre copaci rîndunica. Ea a bătut alarma din aripi și a lăsat să-i cadă din cioc o picătură de apă.

De la paiul uscat, pe care l-a aruncat pițigoiul, focul nu s-a făcut mai mare. Nici picătura de apă a rîndunicii n-a stins pălălăiala. În schimb, prepelița a aflat cine îi este prieten și cine îi este dușman.

- Cum crezi, în ce mod păsările ar mai fi putut ajuta prepelița să stingă incendiul?
- Ce fel de măsuțe pentru păsări ai putea meșteri singur sau cu ajutorul adulților?
- Desenează măsuța pe care dorești s-o faci.
- Ce fel de păsări vor veni la ea? Ce fel de hrană le vei da?

Ajutînd animalele și păsările sălbatice iarna, nu uita că ele pot fi periculoase. Nu te apropia prea mult de ele, mai ales atunci cînd mănîncă. Nu le lua în brațe, chiar dacă sînt pui drăgălași. Dacă găsești o pasăre sau un animal mort, nu-l atinge, cheamă adulții. Ar fi putut muri de o boală care li se transmite oamenilor.

Lasă pentru păsări pe măsuțe speciale semințe, firimituri de pîine, slănină nesărată. Altă hrană le poate dăuna.

- Discută proverbele:
- Fiecare pasăre își iubește cuibul. (*românesc*)

– Cu o rîndunică nu se face primăvara. (*bulgăresc*)

– De-ar fi hrană în hulu-bărie, că hulubi se vor aduna. (*rusesc*)

– Fiecare pasăre cu ciocul ei se hrănește. (*ucrainean*)

ÎMBRĂCĂMINTEA STRĂMOȘILOR NOȘTRI. VESTIMENTAȚIA ACTUALĂ

În vechime oamenii își confecționau haine simple din pieile animalelor pentru a suporta frigul, a se păzi de razele soarelui, a se proteja de spini și insecte. Cu timpul, ei au învățat să le croiască, să le coase și să le înfrumusețeze cu mărgelile, nasturi, broderii etc. Cu apariția țesutului, hainele au devenit mai complexe, mai diverse. Unele se considerau mai frumoase decât altele: așa a apărut moda. Hainele omului exprimau cine este el, de unde provine, ce ocupație are, cât de bogat este etc.

- Privește oamenii din imagini și încearcă să afli cât mai multă informație despre ei în baza îmbrăcăminte:

Hainele sînt de casă și de stradă, de lucru, de noapte, de școală, de sărbătoare, bărbătești și femeiești etc. Unele profesii și ocupații necesită **uniformă**. Uniforma se poartă pentru a proteja lucrătorul în timpul muncii (pompi-eri, constructori) sau pentru a fi ușor de recunoscut de cei din jur (polițiști, taxatori).

- **Modă** – gust, preferință generalizată la un moment dat pentru un anumit fel de a se îmbrăca.

- Pe reprezentanții căror profesii i-ai văzut în uniformă?
- Recunoaște meseriile sau ocupațiile persoanelor din imagini după uniformele pe care le poartă. Scrie pe liniile de mai jos denumirea lor.

- Cu ajutorul creioanelor colorate, „îmbracă” copiii din imagini după gustul tău.

- Bifează răspunsurile corecte:

Ce fel de haine și încălțăminte porți iarna?	Bluză Cămașă Pantofi Palton Scurtă Cizme Maiou Șorturi Sandale
Cum deosebim hainele adulților de cele ale copiilor?	După culoare După mărime După țesătură
Cum deosebim sacoul bărbătesc de cel femeiesc?	După culoare După dimensiune După poziția nasturilor

- Cum înțelegi proverbele:
 - Не бывает красоты там, где нет чистоты. (*rusesc*)
Unde nu-i curățenie, nu-i nici frumusețe. (*traducere*)
 - Nu după suman trebuie judecat omul. (*românesc*)
 - Nu haina te înfrumusețează, ci faptele bune. (*ucrainean*)

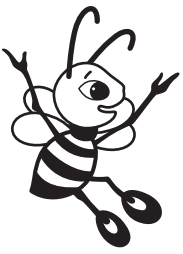
Hainele trebuie să corespundă vremii, ocupației, vârstei și ocaziei. Este bine să te sfătuiești cu adulții înainte de a te îmbrăca, mai ales dacă e vorba de o sărbătoare sau o ocazie specială.

Hainele combinate armonios vor avea nu mai mult de două-trei culori, care se asociază între ele. O culoare va fi dominantă.

Îmbrăcămintea și încălțăminte trebuie menținute în ordine. Curăță-ți încălțăminte imediat ce ai revenit de afară.

- Ce haine vei îmbrăca pentru sport?
- Iar pentru o vizită la teatru?
- Desenează-le.

COSTUMUL NAȚIONAL

- Citește împreună cu părinții sau colegii.

Iată-mă, sînt romînaș.
Deși mic, dar drăgălaș.
Tata zice că-s fecior,
Iar mama: puișor.
Mă îmbracă, mă gătește
Uite-așa pe romînește:
Cu opinci cu zurgălăi,
Cum stă bine la flăcăi,
Și cu cușma pe-o ureche,
Ca să le fiu drag la fete.
Mult îmi place și iubesc
Portul nostru romînesc:

Albă ia cu altițe,
Cu ciucuri și lămîițe,
Și bundiță ca un lan,
Picurată cu mărgean,
Și cu spice și cu fluturi,
De la vechile-nceputuri.
Desenat cu ac vrăjit,
Rîde brîul vălurit,
Sub sumanul gros de lînă,
Cu flori albe de fîntînă;
Chiar și traista uneori
Parcă scapără de flori.

- ❑ **Popor** – totalitatea locuitorilor unei țări, populația ei.
- ❑ **Costumul național** ne poate spune multe lucruri despre persoana care îl poartă: de ce etnie este, cărei religii aparține. Nu numai femeile și bărbații, ci și tinerii, și adulții, și bătrînii pot avea costume naționale diferite, care arată dacă sînt căsătoriti, ce ocupație au, în ce regiune a țării locuiesc ș.a.m.d.
- ❑ **Cultură** – întreaga moștenire a unui popor: muzica, artele, literatura, credința, valorile naționale.
- ❑ **Monument cultural** – o clădire, statuie, monument, realizate în memoria unui om celebru sau a unui eveniment istoric important.

În zilele noastre, majoritatea oamenilor se îmbracă în mod asemănător. Nu întotdeauna putem determina după haine din ce țară vine omul și de ce naționalitate este. În trecut însă, fiecare popor se îmbrăca deosebit. Costumele populare exprimă ideea de frumusețe a fiecărui popor, ele sînt un monument de istorie și cultură. Astăzi, în Republica Moldova vedem costume populare, de obicei, la sărbători, concerte etc.

- Întreabă de părinți dacă în familia voastră s-au păstrat costume populare din vremea cînd erau purtate zi de zi.
- Ai și tu un costum popular?

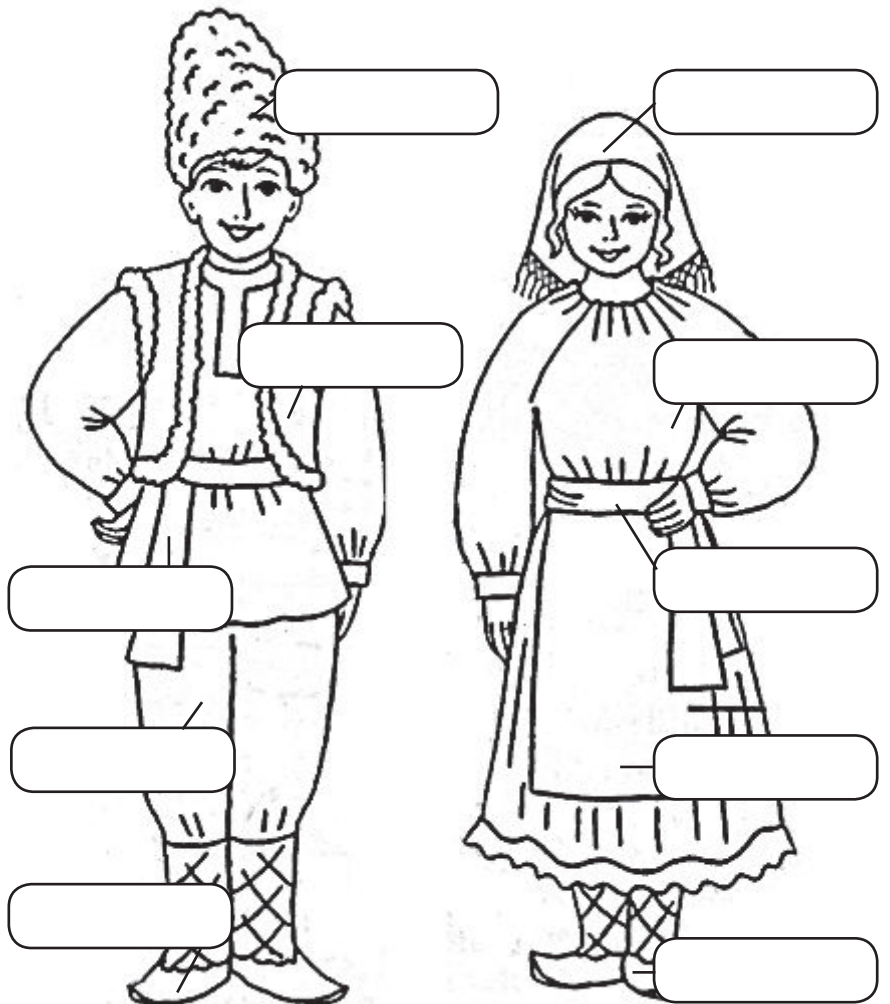
- Compară costumele naționale pe care le ai sau le-ai văzut cu cele din imaginile de mai jos.

- Desenează acoperămintele de cap pe care le-au purtat în trecut străbunii și străbunicile tale.
- Examinează imaginile din pagina I și IV ale anexei și colorează costumele naționale.

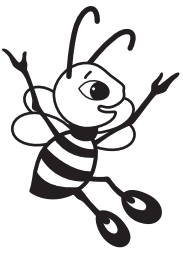

- Examinează copiii care dansează hora (vezi imaginea de pe copertă). Scrie denumirile elementelor costumelor lor naționale pe care le cunoști.

- Ornamentează obiectele de mai jos cu elemente decorative sau colorează costumele din imagini. Scrie în spațiile rezervate denumirea pieselor

ce formează costumul național. Poți utiliza cuvintele: *ie, cămașă, catrință, suman, brîu, căciulă, năframă, opinci, ițari.*

DIVERSITATEA CULTURILOR ȘI RELIGIILOR

Sărbătorile ne înveselesc, ne fac viața mai interesantă. În așteptarea lor zilele trec mai repede. Sărbătorile reflectă tradițiile unui popor, credințele lui, lucrurile cu care se mîndrește și pe care le admiră. Unele sărbători au apărut recent, altele provin din vremuri foarte îndepărtate. Există mai multe tipuri de sărbători:

- *de familie*: care au importanță pentru tine, membrii familiei tale și prietenii. De exemplu, ziua de naștere, cumătria, aniversarea căsătoriei;
- *religioase*: care țin de credințe. Oamenii de diverse religii au sărbători diferite. De exemplu, creștinii sărbătoresc Paștele, evreii – Sukkot, musulmanii – Ramadan. Unele sărbători populare erau cîndva religioase, însă credințele de atunci s-au pierdut, iar sărbătoarea a rămas;
- *naționale*: care țin de evenimente importante din istoria țării. De exemplu, Ziua Independenței;
- *internaționale*: care se sărbătoresc în mai multe țări. De exemplu, Ziua Internațională a Copilului (1 iunie), Ziua Internațională a Femeii (8 martie).

Numai cele mai importante sărbători sînt și zile de odihnă.

- Scrie în fiecare cîmp cîte o denumire de sărbătoare și arată prin săgeată la ce tip se referă:

	<p>De familie</p> <p>Religioasă</p> <p>Națională</p> <p>Internațională</p>

- Sărbătoare** – o zi deosebită, cînd se comemorează un eveniment sau o persoană.
- Religie** – totalitate de idei legate de credințe, norme de comportament.
- A sărbători** – a marca o sărbătoare sau un eveniment important.

Recunoaște sărbătorile din imaginile de mai jos și discută cu colegii despre ele.

- Scrie sărbătorile religioase, naționale și internaționale care se marchează în familia ta. _____

- Împreună cu învățătoarea/învățătorul, stabilește corespondențe dintre popoarele din coloana stîngă și sărbătorile prezentate (o sărbătoare poate fi marcată de mai multe popoare):

Rușii
Ucrainenii
Bulgarii
Găgăuzii
Evreii
Polonezii
Românii

Mărțișorul
Paștele
Sînzienele
Duminica Mare
Anul Nou
Sukkot
Hederlez
Sf. Nicolae

- Desenează sau lipește o imagine legată de o sărbătoare religioasă pe care ai văzut-o.
- Povestește despre ea.

Locuitorii Republicii Moldova țin de diferite religii. La noi în țară toate confesiunile sînt egale, fiind respectate și protejate de stat.

Creștinii (românii, bulgarii, polonezii, rușii, ucrainenii, armenii etc.) sărbătoresc Crăciunul, Paștele, Duminica Mare (Troita), Adormirea Maicii Domnului etc. De Paști, la sfîrșitul Postului Mare, oamenii ciocnesc ouă roșii și servesc cozonaci. De Crăciun copiii cîntă colinde pe la casele vecinilor și așteaptă să primească daruri de la Moș Crăciun. Românii vizitează cimitirele și îi pomenesc pe cei decedați la Paștele Blajinilor (o săptămîină după Paști). Polonezii fac aceasta de Ziua Morților (2 noiembrie).

Iudaismul este religia evreilor. Evreii marchează mai multe sărbători legate de religia și istoria lor. Una din principalele sărbători se numește Pesah. Ea comemorează eliberarea evreilor, conduși de Moise, din sclavia egipteană, în vremuri îndepărtate. O altă sărbătoare importantă este Yom Kippur (sărbătoarea mîntuirii), cînd credincioșii postesc, îi pomenesc pe cei decedați, cer iertare de la cei pe care i-au supărat cu ceva.

Religia **musulmanilor** se numește *islam*. musulmanii cred în existența unui singur Dumnezeu, ca și creștinii și iudeii. Ei îl numesc Allah. Foarte important pentru musulmani este și profetul lui Allah — Muhammad. Cartea sacră a musulmanilor este Coranul. Printre sărbătorile musulmane se numără Ramadan și Kurban-bairam.

Poporul **găgăuz** este creștin, însă pe lîngă sărbătorile obișnuite ale creștinilor el mai are o sărbătoare specială. Ea se numește Hederlez. Este sărbătoarea primăverii, a deșteptării naturii din amorțeala de iarnă. Hederlez se marchează pe 6 mai și durează trei zile. Principalul eveniment al sărbătorii este sacrificarea animalelor (miel, vițel, berbec). Animalul este sacrificat de către cel mai în vîrstă bărbat al familiei. Din această sărbătoare mai fac parte distracțiile tineretului: scrînciobul etc. În această zi se fac totalurile anului: de exemplu, se măsoară cît au crescut copiii.

- Ce trăsături comune există între sărbătorile religioase ale diferitelor popoare din Moldova?

- Citește poezia:

În ziua de Paște

Toți copiii azi se-mbracă
Cu ce au ei mai frumos
Și părinților le cîntă
Învierea lui Hristos.

Toți copiii azi sînt darnici,
Căci ei știu că lui Hristos
Îi sînt dragi numai copiii
Cei cu sufletul milos.

Și la masă ciocnesc astăzi
Toți copiii cei cumiți
Ouă roșii și pestrițe
Cu iubiții lor părinți.

Și copiii buni la suflet,
Azi cu bucurie dau
Cozonaci și ouă roșii
La copiii care n-au.

Elena Farago

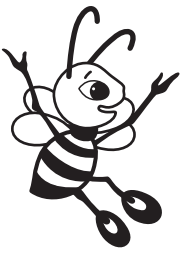

- Dacă în familia ta se sărbătorește Paștele, care din elementele sărbătorii descrise în poezie le-ai observat și tu?

Dacă cineva din prietenii sau vecinii tăi te-a invitat în ospetie cu ocazia unei sărbători religioase, mulțumește-le și procedează în modul următor:

- întreabă de părinții tăi și părinții celui care te-a invitat dacă îți permit să participi la această sărbătoare;
- află cum se cuvine să te îmbraci cu această ocazie; cum urmează să-i saluți sau să-i feliciți pe ceilalți participanți la sărbătoare; dacă tradiția presupune că trebuie să aduci daruri sau bucate;
- întreabă cum se desfășoară sărbătoarea, ce fel de ritualuri și obiceiuri include ea, pentru a ști cum să te porți corect, fără a jigni pe cineva din neștiință;
- chiar dacă unele elemente ale sărbătorii îți vor părea neobișnuite sau neînțelese, nu le critica, nu rîde de ele, nu spune că sărbătorile popoului tău sînt mai frumoase. Este foarte nepolitic să rîzi de obiceiurile străine. Astfel le-ai putea jigni pe gazdele și prietenii tăi, care ți-au deschis casa și inima lor cu toată încrederea.

SĂRBĂTORILE TRADIȚIONALE DE IARNĂ ALE LOCUITORILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

- ☐ **Tradiție** – ansamblu de obiceiuri, credințe, cunoștințe, datini etc. moștenite și transmise din generație în generație, constituind o trăsătură specifică a unui popor.
- ☐ **Obicei** – lege nescrisă, consfințită de tradiție, care este proprie unui popor sau unei comunități de oameni.
- ☐ **Ritual** – ceremonial derivat din vechi tradiții religioase, care se desfășoară după anumite reguli, cu prilejul unor momente importante ale existenței (nașterea, botezul, căsătoria, moartea) sau în legătură cu succesiunea anotimpurilor și cu anumite etape din procesul muncii (semănatul, culesul recoltei etc.).

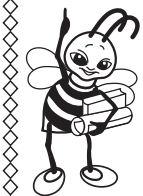

- În timpul căror sărbători copiii umblă pe la case și interpretează cîntece tradiționale (colinde, șcedrivki, urături etc.)?
- Cunoști vreunul din aceste cîntece pe de rost?
- Întreabă-i și pe părinții tăi ce colinde și urături știi.

- Formează triade:

Crăciunul	urătură	cadouri
Anul Nou	ciuboțică	Nașterea Domnului
Sfântul Nicolae	colind	nuielușă

Folclorul calendaristic este compus din creația populară orală, care ține de diferite tradiții legate de activități agricole, păstorești etc. și schimbarea anotimpurilor.

- ☐ **Colind** – cîntec tradițional cîntat de cete de copii, tineri sau adulți cu prilejul sărbătorilor de Crăciun. La ruși și la ucraineni colindul se numește *koleadka*.
- ☐ **Urătură** – creație populară în versuri, care se recită de urători în ajunul Anului Nou; hăitură, plugușor. La ucraineni, poeziile și cîntecele asemănătoare se numesc *șcedrivka*.
- ☐ **Sorcova** – bețișor sau rămurică împodobită cu flori artificiale de diferite culori, cu care copiii îi lovesc ușor pe spate pe părinți, cunoscuți etc. lor în dimineața zilei de Anul Nou, urîndu-le, în versuri speciale, sănătate și noroc; poezie recitată de cei care urează cu sorcova.

La români, pregătirile pentru Crăciun încep din ziua Sfântului Ignatie, când se face sacrificarea ritualică a porcului de Crăciun, se alege starostele colindătorilor, se stabilesc mahalalele de colindare, se învață colindele etc.

De Crăciun și de Anul Nou se fac vizite tradiționale pe la case. În vremuri vechi, la această ceremonie participau toți, mic și mare, cu excepția femeilor. Mai târziu, în rolul colindătorilor au început să apară în special copiii și flăcăii.

În ajunul sărbătorii de Sfântul Vasile băieții umblă din casă în casă și interpretează *Plugușorul*, avînd clopoței cu care sună în timpul interpretării refrenului. Ca și la Crăciun, gospodinele le dăruiesc oaspeților colaci, dulciuri și bani mărunți.

- Recunoaște și descrie tradițiile reprezentate în imagini:

Șezătorile sînt adunări tradiționale în serile lungi de iarnă, când mai mulți locuitori ai satului se adună într-o casă, lucrează la meșteșuguri populare și interpretează piese de folclor.

Creștinii ucraineni intră în atmosfera sărbătorilor de iarnă cu Ziua Sfântului Nicolae. De dimineață, de la mic la mare, merg la Sfînta Liturghie, iar seara tinerii se întîlnesc la șezătoare.

Cea mai importantă și solemnă perioadă a sărbătorilor de iarnă la găgăuzii din Moldova este intervalul dintre ajunul Crăciunului și Boboteaza. Ei au o mulțime de obiceiuri și datini pentru a spori fertilitatea pămîntului și a animalelor domestice, a ridica bunăstarea în familie și a neutraliza spiritele rele.

- Bifează varianta corectă:

a) Crăciunul este o sărbătoare:

- religioasă;
- națională;
- școlară.

c) De Crăciun sărbătorim:

- Nașterea Domnului Iisus Hristos;
- Învierea lui Iisus Hristos;
- Botezul lui Iisus Hristos.

b) Crăciunul se sărbătorește:

- vara;
- iarna;
- primăvara.

d) Una din tradițiile de Crăciun este:

- stropirea fetelor cu apă;
- încondeierea ouălor;
- colindatul.

- Citește expresiv textele:

Semănătură

Să ningă,
Să plouă,
Să picure rouă
Și grâu să-ncolțească,
Bogat să rodească!

...

Tare ca piatra,
lute ca săgeata,
Tare ca fierul,
lute ca oțelul.
La anul și la mulți ani!

Colindă

Steaua sus răsare
Ca o taina mare,
Steaua strălucește

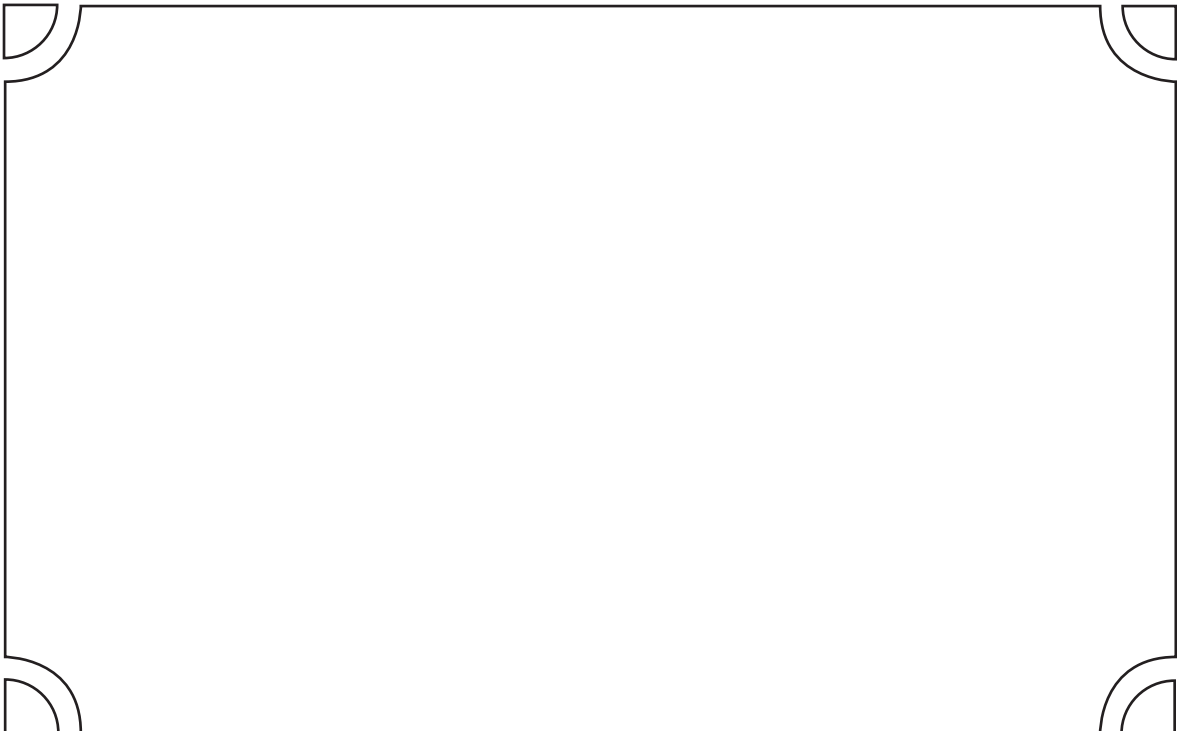
Și lumii vestește
Că astăzi curata
Prea nevinovata
Fecioara Maria
Naște pe Mesia.

Urătură

Să vă fie casa plină
De belșug și de lumină!
Anul care, iată, vine
Să v-aducă numai bine,
Să vă fie casa casă
Cu pîine, colaci pe masă!
la mai mînați, măi flăcăi,
Și sunați din zurgălăi
Să se audă-n depărtări!
Hăi, hăi, hăi!

- Desenează cîte un obiect care se folosește în timpul urăturii, semănatului, al Sorcovei și al colindatului.

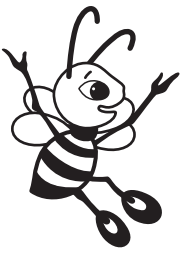
- Ascultă urăturile altor popoare din Republica Moldova:

Коляда пришла,
Рожество принесла!
Дай Вам счастья
В новый год!
Во дворе – приплод,
На поле – природ:
Жито, пшеницу
И всякую пашницу!
(*folclor rusesc*)

Сійся, родися, жито, пшениця,
Горох, чечевиця і всяка пашниця.
Внизу корениста, зверху — колосиста.
Щоб на майбутній рік
Було більше, ніж торік.
Щоб всього було доволі
І в коморі, і на полі.
Сію, вію, посіваю
З Новим роком Вас вітаю!
(*folclor ucrainean*)

Авшамнэрсын чорбажы,
Бююн олдук коладажы.
Бу гежа дуду Христос,
Юремис бундан чок хош.
Биз кутлээрыз хепсини,
Айыры ен пек сени.
Таа тез чыкын капуйа,
Верин йол Коладайа!
(*folclor găgăuz*)

SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE DE PRIMĂVARĂ ȘI DE VARĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

În Moldova, multe sărbători și obiceiuri tradiționale reprezintă un amalgam de elemente caracteristice calendarului agricol, păstoresc, religios și civil. Zilele dedicate recoltei noi sînt marcate în orașele și satele noastre prin iarmaroace tradiționale. În timpul acestor evenimente turiștii străini pot cunoaște îndeaproape folclorul local, costumele tradiționale, pot procura obiecte de artizanat etc.

- Ghici:

Am un copac cu patru crengi
Una înverzește,
Una rodește,
Una vestejește,
Și una usucă.

Coadă ca o furculiță
Roșioară sub bărbîță.

Voinicul cu haina albă
Iese primul din zăpadă.

Astăzi în grădina mea
Am văzut după perdea
Cum o zîină frumușică
Iar dă viață la grădină...
Cine-i oare zîna aceea?

Oamenii întotdeauna așteaptă cu nerăbdare primăvara, cînd natura se trezește după amorțea iernii. În Moldova, românii și bulgarii își prind la piept mărtișoare – simbolul primăverii.

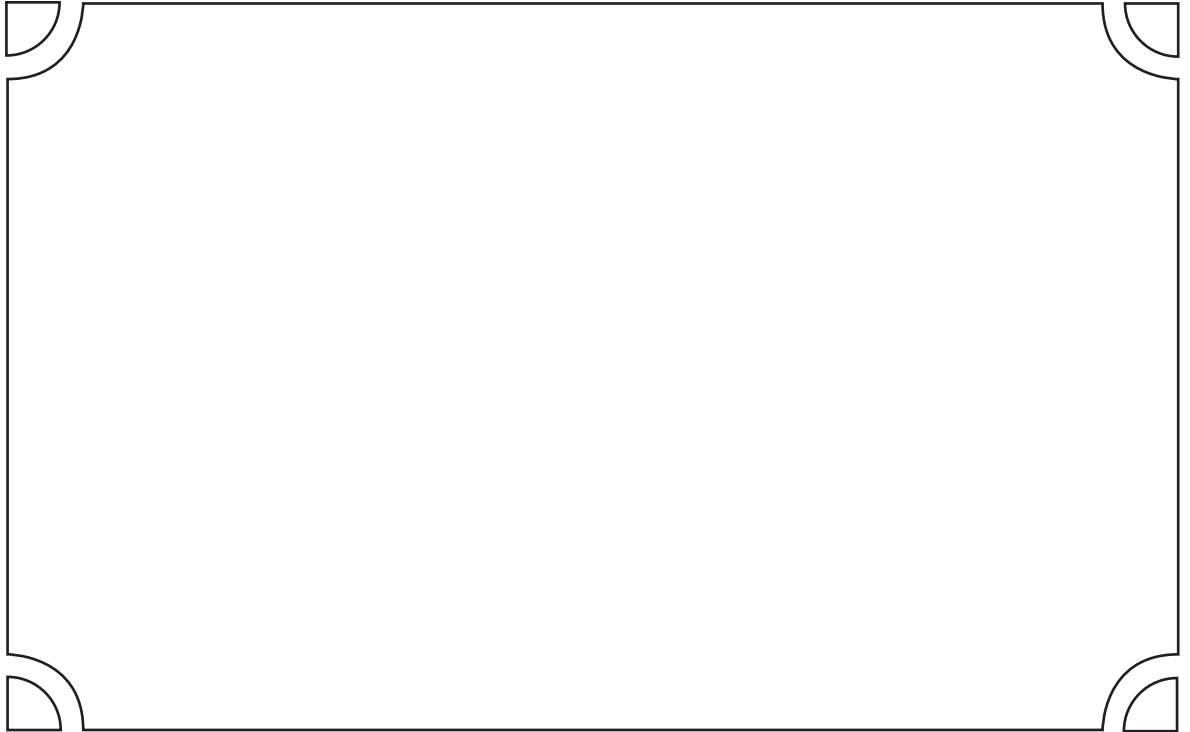
- Citește poezia:

Alb cu roșu fac o floare,
Cea mai mîndră dintre flori.
Azi o prind la pieptul mamei,
Mîndră floare – un mărtișor.

Fii, mămică, sănătoasă,
Că frumoasă ești mereu,
Lîngă inima ta bună
Poartă mărtișorul meu.

- Desenează un mărișor în spațiul rezervat.

Strămoșii noștri își imaginau primăvara sub forma unei fete frumoase și darnice. Pentru a grăbi venirea primăverii, rușii și ucrainenii obișnuiau să ardă reprezentarea simbolică a iernii (din paie), să pregătească blinii rotunde ca soarele, să coacă păsări din aluat, să cheme primăvara de pe acoperișuri și coline.

Sărbătoarea cea mai spectaculoasă din calendarul popular bulgăresc este Baba Marta, care, ca și Baba Dochia, vine primăvara. La sfârșitul lui februarie, bulgarii fac curățenie generală în case, deoarece se spune că Baba Marta nu vizitează decât casele îngrijite. Bătrânii nu trebuie să iasă prea devreme din casă, pentru că ea dorește să întâlnească doar fete tinere și femei. În ultima zi a lunii februarie, copiii din mediul rural aprind un foc cât se poate de mare. Ei exclamă: *Baba Marta, eu te încălzesc pe tine azi, iar tu să mă încălzești pe mine mâine!* și se adună în jurul focului cu diverse strigături, iar când focul se stinge, sar peste el.

- Citește poezia:

Soare-soare, frățioare

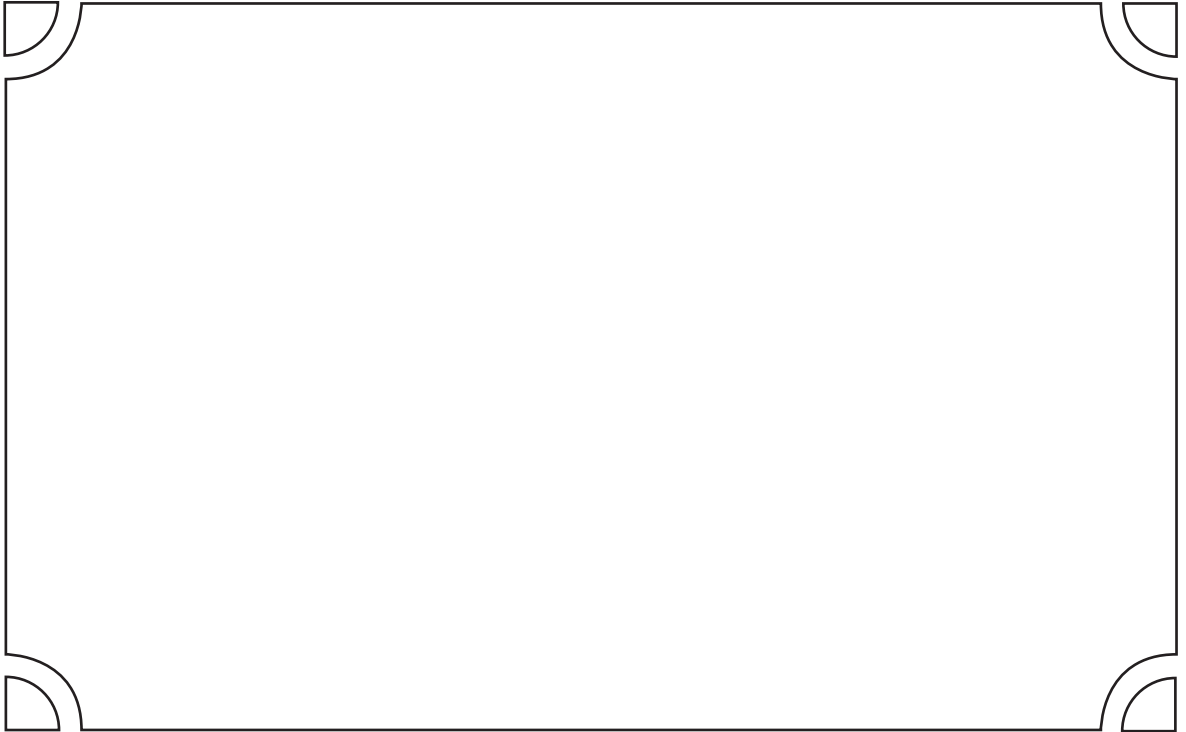
Soare-soare, frățioare!
Hai dă drumul la izvoare.
Iese iarba luminoasă,

Rîndunica vine-acasă.
Se-nfîlesc pe văi izvoare,
Alb e zarzărul de floare.

Grigore Vieru

- Desenează peisajul descris în poezie.

- Ascultă poezii cu aceeași tematică din folclorul altor naționalități ce locuiesc în Moldova:

Пташок викликаю
З теплого краю:
– Летить, соловейки,
На нашу земельку!
Спішіть, ластівоньки,
Пасти корівоньки!
(folclor ucrainean)

Солнышко-ядрышко,
Высвети, выгляни!
Воробьи чирикают,
Весну-красну кликают,
Со стрехи капели,
Кулики прилетели!
(folclor rusesc)

Ты, пчолачка ярая,
Ды вылець за мора,
Ты вынеси ключыки,
Ключыки залатыя,
Адамкни лецечка,
Лета цёплае,
Замкни зиманьку,
Зиму сцюдзёную,
Ой, ляло, ляло,
Зиму сцюдзёную.
(folclor belarus)

- Confeționează din hîrtie o pasăre, cu sau fără ajutorul foarfecelor.

- Cum înțelegi proverbele:
 - Весною сверху печёт, а снизу морозит. *(rusesc)*
 - Primăvara de sus te arde, de jos te îngheață. *(traducere)*
 - Кто спит весною, тот плачет зимою. *(rusesc)*
 - Cine doarme primăvara, plînge iarna. *(traducere)*

- Dacă nu plouă în mai, nu se face mălai. (*românesc*)
- O zi de primăvară hrănește un an. (*românesc*)
- La curățenia de primăvară, găsești tot ce-ai pierdut prin casă. (*ebraic*)
- Primăvara e veselă, dar săracă, iar toamna e tristă, dar bogată. (*ucrainean*)

- Privește imaginile alăturate. Cum crezi, ce reprezintă ele?

- Învăță și interpretează împreună cu colegii de clasă cântecul:

Paparuda

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu cofița,
Ca să crească vița.
La-la-la...

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu ulciorul
Să crească feciorul.
La-la-la...

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu găleata,
Ca să crească roada.
La-la-la...

Paparudă, rudă,
Sai în sus și udă,
Udă cu cănița
Să crească fetița.
La-la-la...
Au-aau...

- Iată cum cheamă ploaia copiii altor popoare din Moldova:

Дощику, дощику, припусти!
Ти, зелена веснонька, ой прийди,
Дощику, дощику, поливай,
Нас маленьких діточок, звеселяй!
(*folclor ucrainean*)

Туча, туча,
Дождь не прячь!
Лейся, дождик,
Дам калач!
(*folclor rusesc*)

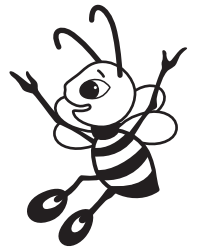
- Discută în clasă, apoi reprezintă prin desen cuvintele-cheie ale poeziilor de mai sus.

Vara, la 24 iunie/7 iulie, mai multe popoare ce locuiesc în Republica Moldova sărbătoresc ziua nașterii Sf. Ioan Botezătorul. La români, această sărbătoare se numește Sînzienă. Ritualurile populare legate de această zi erau menite să aducă belșug în gospodărie și roadă bună în cîmp. Sărbătoarea **Sînzienelor** este considerată a fi și momentul cel mai bun, la mijlocul verii, pentru culegerea plantelor de leac. La ruși și ucraineni, ea se numește Ivan Kupala. În seara și noaptea acestei zile tinerii culeg flori, împletesc cunune, se scaldă, dansează în jurul rugului și sar peste el.

- Reprezintă prin desen informația de mai sus

BUCATELE NAȚIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

- ☐ **Bucătărie** – cameră (sau clădire) în care se gătește mâncarea; fel caracteristic de a găti bucatele, specific unui popor.
- ☐ **Rețetă** – indicație pentru prepararea unei mâncări sau băuturi.
- ☐ **Meniu** – listă a felurilor de mâncare și a băuturilor servite la o masă, la un banchet etc.

Fără hrană nu putem trăi. În vechime, oamenii se mulțumeau doar cu rădăcini de plante, fructe sălbatice și carne friptă pe rug. Treptat, oamenii au învățat să gătească mai divers, utilizând numeroase tehnici culinare. Au fost inventate cuptoarele, apoi și plitele de diferite modele. S-a dezvoltat arta confecționării veselei și a ustensilelor de masă. Metodele de preparare a bucatelor și ingredientele tradiționale s-au transmis din generație în generație. Ele depindeau de resursele accesibile fiecărui popor, erau influențate de vecinii lui. Astfel s-au format bucătăriile naționale. Comunicând cu popoarele vecine, oamenii învățau tehnici de gătit noi, descopereau rețete speciale. De aceea, la popoare diferite din aceeași regiune întâlnim mâncăruri asemănătoare.

- Ghici ghicitorile:

Aburită și rotată,
Pe mășuță răsturnată,
Din ceaun nesăturată,
Cu aroma-i ne îmbată.

Chinuită și muncită,
Peste tot locul bortită;
Cine-o are, îi bogat,
Cine nu, îi om sărac.

- Înseamnă cu o bifă mâncărurile pe care le-ai gustat măcar o dată.
- Pune semnul exclamării alături de mâncarea care ți-a plăcut în mod deosebit.

Cavurma (carne de oaie înăbușită)

Terci de hrișcă

Pește umplut

Învîrtită

• Scrie lângă fiecare imagine de mai sus cifra corespunzătoare:

1. Bucătărie românească
2. Bucătărie rusească
3. Bucătărie ucraineană
4. Bucătărie bulgărească
5. Bucătărie găgăuză
6. Bucătăria evreiască
7. Bucătărie poloneză

• Scrie 5 denumiri de bucate care se pregătesc în familia ta. Care din ele sînt bucate naționale?

• Ascultă ce au răspuns la întrebare colegii tăi și încercuiește denumirile care coincid.

• Află de la membrii familiei rețeta mîncării tale preferate. Ca să nu uiți ce urmează să întrebi, poți să te conduci de următorul plan:

- 1) Denumirea mîncării: _____
- 2) Lista produselor necesare: _____
- 3) Ce fel de veselă se folosește: _____
- 4) În ce mod se pregătește, pas cu pas: _____

Bucătăria popoarelor din Republica Moldova a fost influențată de bucătăria turcească, deși astăzi turcii locuiesc în țara noastră doar ca oaspeți. Ei ne-au adus sarmalele, ciulamaua, ciorba, iahnia, cavarmaua etc. Fiecare popor le-a adaptat la gustul său, le-a dat denumire nouă.

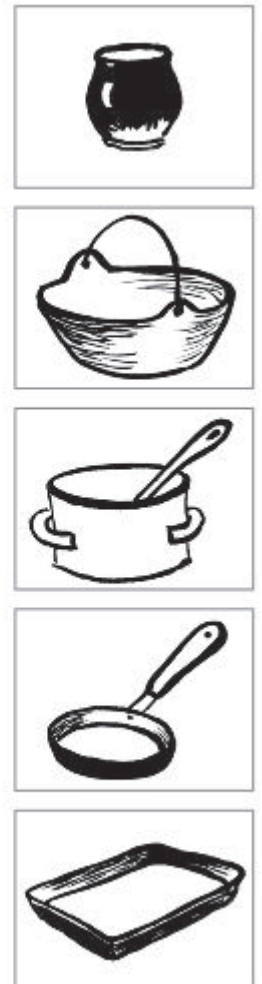
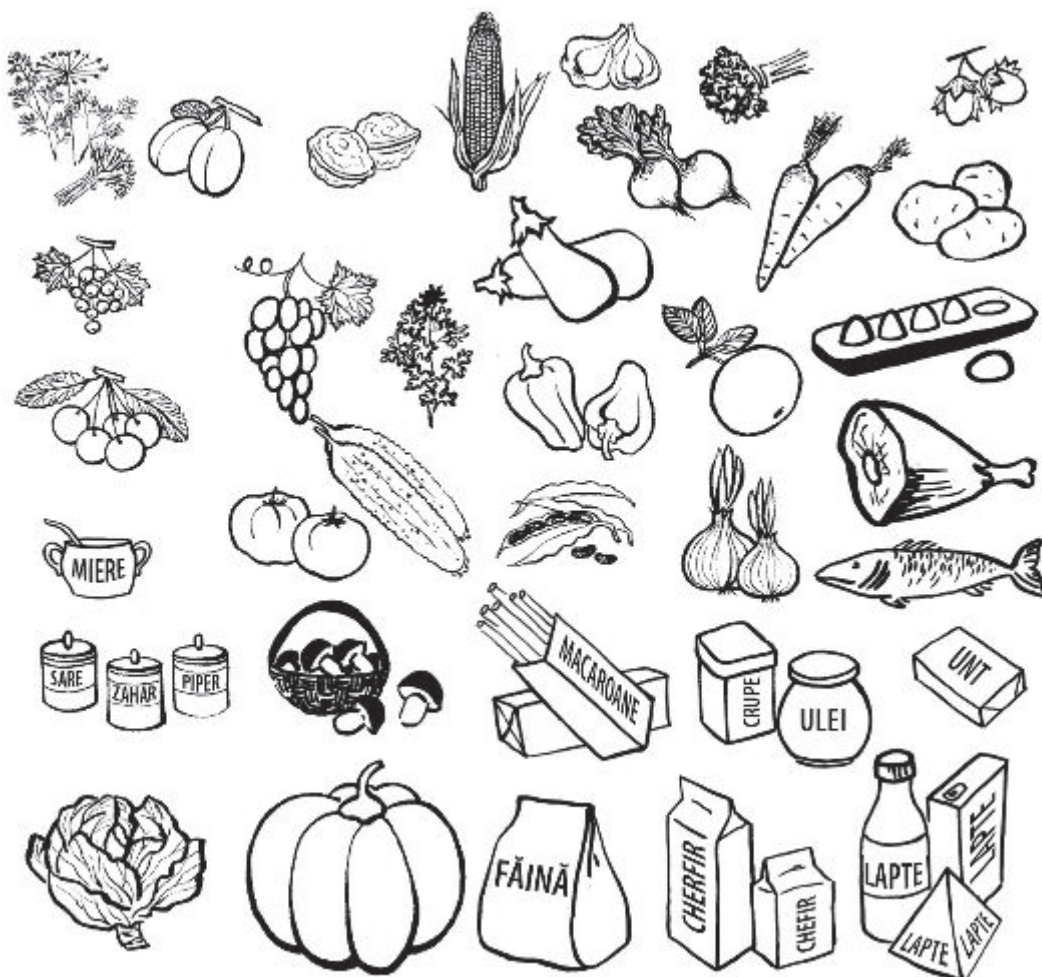

De exemplu, în limba rusă sarmalele se numesc *golubți*, pentru că seamănă cu porumbei înveliți cu aripile. Sarmalele rusești și ucrainești sînt, de obicei, mai mari ca dimensiune decît cele românești. Borșul, a cărui denumire provine din limba ucraineană, există astăzi și în bucătăria românească, și în cea rusească, ucraineană, poloneză. Fiecare popor are nuanțe proprii de preparare a borșului. Cea dintîi rețetă s-a pierdut de mult și fiecare gospodină îl prepară în felul ei.

Același lucru s-a întîmplat și cu alte bucate naționale: comunicînd între ele, popoarele din Republica Moldova au făcut schimb de rețete, și astăzi nu ne mai gîndim de unde provin crenvurștii cu varză acră (bucătăria germană), salata cu mere și nuci (bucătăria evreiască), pilaful (bucătăria turcească) ș.a.m.d.

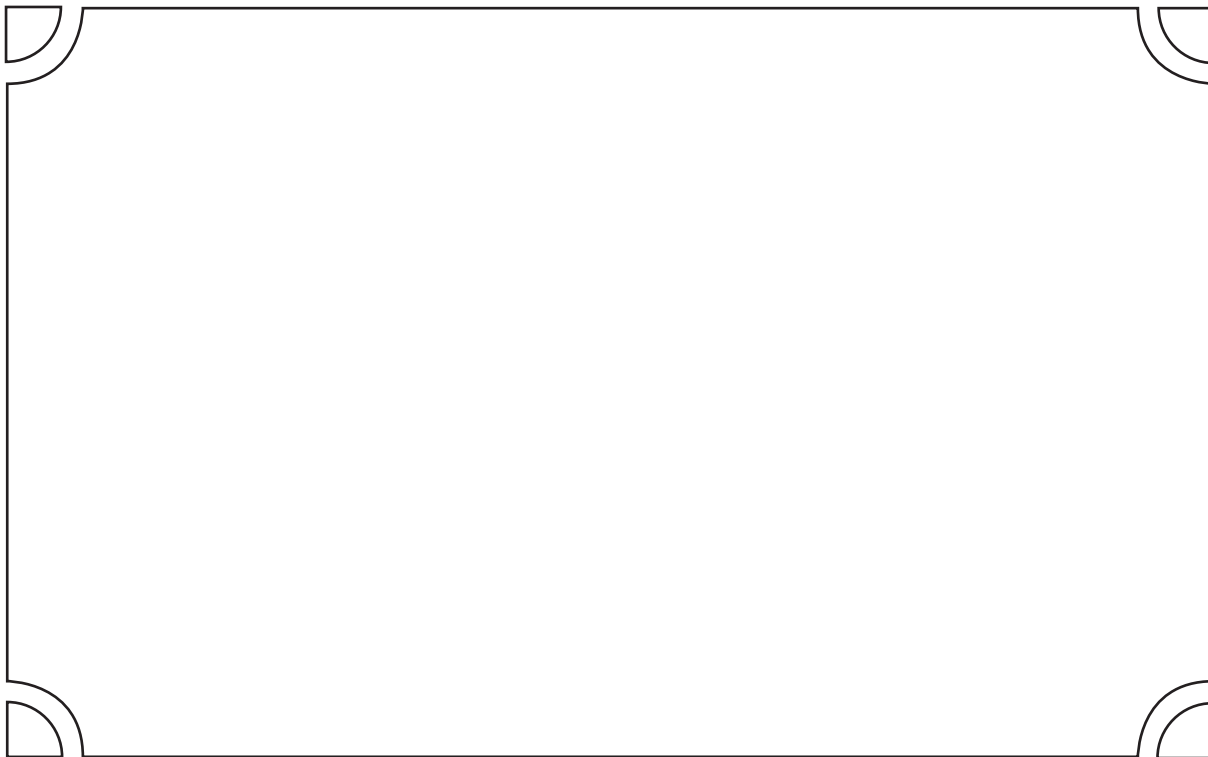

- Scrie denumirea mîncării tale preferate.
 - Colorează în imaginea din dreapta vesela de care vei avea nevoie pentru a o pregăti.
-
- Alege în stînga produsele necesare și unește-le prin săgeți cu vesela colorată.

- Dacă îți lipsesc anumite produse, desenează-le.

- Compune meniul mesei de sărbătoare pentru ziua ta de naștere:
 1. Gustări;
 2. Felul întâi;
 3. Felul doi;
 4. Dulciuri;
 5. Băuturi.

Cînd îți inviți prietenii în ospetie, gîndește-te cu ce îi vei servi. Unele bucate ar putea să-ți pară foarte gustoase, dar să nu le placă oaspeților tăi. De exemplu, unii oameni nu mănîncă carne în perioada posturilor religioase sau chiar niciodată. Unii copii nu mănîncă miere, nuci, ciocolată, căpșuni, portocale – nu pentru că nu le plac, dar pentru că aceste alimente le pot provoca alergii. Cel mai bine este să afli în prealabil de la oaspeții tăi ce nu vor mînce. Atunci îți va fi ușor să planifici un meniu care îi va satisface pe toți.

Dacă în ospetie ți s-a oferit mîncare pe care nu o poți consuma, nu atrage atenția întregii mese asupra ta. Mănîncă altceva sau, dacă e nevoie de explicații, spune-i la ureche prietenului sau mamei lui care este motivul. Atunci gazdele nu se vor simți stînjenite și nu vor rămîne la părărea că nu ți-au plăcut bucatele.

OCUPAȚIILE POPULARE ȘI ARTIZANATUL

- Meserie** – îndeletnicire bazată pe muncă manuală calificată; meșteșug.
- Artizanat** – meșteșug practicat cu artă.
- Artizan** – persoană care execută produse de artizanat, meșteșugar care lucrează cu artă.

- Ornament** – element care înfrumusețează ceva; element decorativ; înfloritură.

- Numește ocupațiile/profesiile persoanelor din imaginile de mai jos:

- Unește cu săgeți ocupația și produsele ei:

Fierar	Farfurii, urcioare
Brutar	Butoaie
Croitor	Miere
Lemnar	Pîine, plăcinte
Giuvaiergiu	Haine
Olar	Cuie, potcoave
Dogar	Inele, brățări, cercei
Prisăcar	Mobilă

În trecut, cînd nu erau uzine și fabrici, majoritatea obiectelor pe teritoriul Moldovei erau produse de meșteșugari. Acești oameni învățau ani de zile ca să practice o meserie. Multe ocupații se transmiteau din tată în fiu și generații de meșteri păstrau secretele meșteșugului. Unele popoare s-au specializat în anumite meserii. De exemplu, evreii erau considerați cei mai iscusiți croitori și giuvaierii. Covoarele bulgărești erau foarte căutate. Romii erau muzicanți neîntrecuți, mereu angajați la nunți și la alte petreceri ș.a.m.d.

Printre cele mai vechi meserii ale popoarelor Moldovei se numără țesutul, olăritul, lemnăritul, prelucrarea pieilor și a pietrei. În fiecare casă țărănească se țeseau covoare și lăicere, precum și pînză pentru haine.

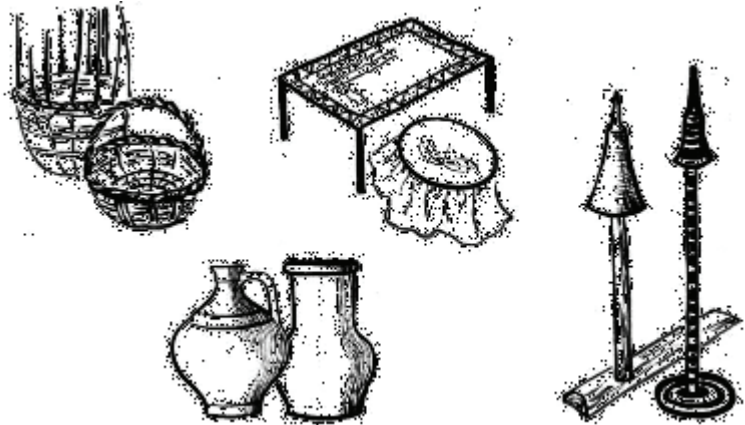
- Unește denumirea meseriei cu imaginea ce o reprezintă:

Olăritul

Împletitul din lozie

Torsul și țesutul

Broderia

- Citește și subliniază artele populare pe care le cunoști.

Artizanatul presupune crearea unor obiecte cu valoare artistică și utilitară: veselă, mobilă, instrumente de muncă, mijloace de transport, haine, jucării etc.

Artizanatul a apărut în vremurile de demult, cînd oamenii confecționau unelte și veselă lucrate artistic cu mijloacele care le erau accesibile. Artizanatul ne face viața mai frumoasă. Nu-i așa că e mai plăcut să ne folosim de un obiect care nu numai că este util, dar și ne bucură văzul? Iată unele obiecte de artizanat: baticuri, goblenuri, dantele, broderii, piese din lemn și din metal incrustate și gravate, sculpturi în lemn și în piatră, obiecte din ceramică și din sticlă, bijuterii, piei prelucrate artistic etc.

- Înscrie denumirile obiectelor de artizanat pe care le poți confecționa tu sau membrii familiei tale. _____

- Turnare** – vărsarea unui material lichid într-un tipar (pentru ca, prin răcire sau în urma unei reacții chimice, să se obțină un obiect solid de forma tiparului).
- Incrustație** – procedeu de fixare în suprafața unui material a altui material, de obicei mai prețios.

- Citește povestirea:

Brățara de aur

Stănică și Dănuț își pun de gând să-i facă lui Buzdugan o cușcă cu ferestruică. Să nu mai scoată cățelul capul afară pe frig și zloată.

În tâmplăria tatei sînt scînduri și instrumente cîte vrei. Băieții lucrează de curge apa de pe dînșii. Dar nu pot încheaga cușca și pace.

- Știi ce, Dănuț, zice de la o vreme Stănică, hai mai bine să căutăm brățara tatei.
- Care brățară? întrebă Dănuț.
- Unchiul zice că tata are o brățară de aur și de atîta-i sporește orice lucru.

Cînd vine tata, găsește tâmplăria în dezordine. După ce se căznesc ei tustrei și o pun înapoi în picioare, tata zice:

- Brățara de aur, măi băieți, i se arată doar celui care are multă-multă răbdare. Băieții dau din cap că ei au multă-multă răbdare, dar totuși tare ar vrea să vadă brățara chiar acum.
- Dacă-i așa, zice tata, dați ferestrăul înapoi și uitați-vă binișor la mîinile mele. Poate o să aveți noroc să o zăriți cumva.

după Aurel Scobioală

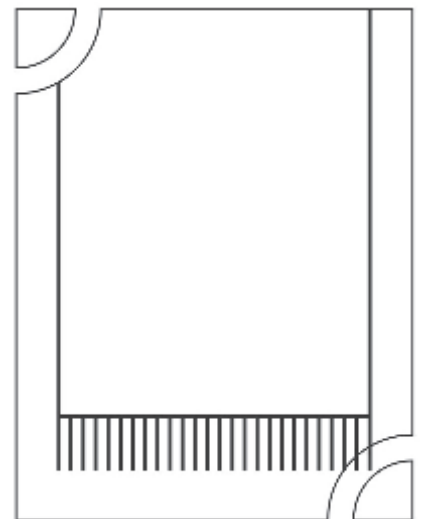
- Care este secretul brățării de aur?
- Dar tu știi unde se află brățara de aur? Enumeră cîteva secrete legate de ea.

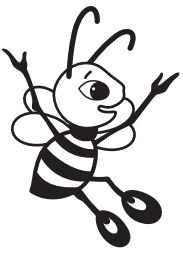

- Inventează ornamente pentru înfrumusețarea prosopului și a cănuței. Colorează-le.

- Cum înțelegi proverbele:
 - Ремесло пить-есть не просит, а само кормит. (*rusesc*)
Meseria nu cere de mîncare, dar te hrănește. (*traducere*)
 - Omul cu meșteșug trăiește din belșug. (*românesc*)
 - Cine are meserie – are și pîine în buzunar. (*găgăuz*)
 - Cine are o meserie, are o moșie. (*românesc*)
 - Cine mai adînc ară, mai mult cară. (*românesc*)
 - Cu răbdarea și hărnicia se capătă meseria. (*românesc*)

LITERATURA DESPRE FAMILIE ȘI VECINI

- Comentează proverbele:
 - Pace la vecini – pace și la tine în casă. (*armenesc*)
 - La casa aprinsă vecinul aleargă primul să o stingă. (*românesc*)
 - Vecin bun ai nimerit, mare bine-ai dobândit. (*românesc*)

- Alcătuieste o listă a vecinilor pe care îi cunoști pe nume.
- Cu ajutorul părinților, scrie un proverb despre vecini în limba lor maternă.
- Continuă istorioara despre o călătorie împreună cu vecinul tău: „Într-o dimineață caldă de primăvară, am bătut la ușa vecinilor...”.
- Roagă-i pe membrii familiei tale să-ți prezinte un cântec, o poezie, o poveste sau o legendă despre familie sau vecini. Împărtășește-o colegilor de clasă.

- Citește:

Puterea prieteniei

Într-o localitate, fusese o furtună atât de mare, încît toți arborii au fost smulși din rădăcini. După potolirea vîntului, oamenii au observat doi copaci înalți, care stăteau unul lîngă altul, nevătămați. Se tot gîndeau locuitorii cum de au suportat acești pomi forța vijeliei. Răspunsul l-au aflat după ce au dezgropat rădăcinile celor doi pomi. Acestea s-au împletit între ele atât de strîns, încît furtuna nu avusese nici o putere asupra lor.

Tot așa e și prietenia dintre oameni...

- Continuă textul.

- Citește poezia:

Plăcințele cu bucluc

Mama coace plăcințele.
Eu mă-nvîrt pe lîngă ea.
– Du-te, dragul meu, la joacă,
Chiar te rog, nu mă-ncurca.

Nu mai stau pe loc o clipă,
Dacă zice ea, mă duc,
Nu cumva să facă mama
Plăcințele cu bucluc.

Constantin Dragomir

- Cum ar fi trebuit să se comporte băiatul ca să nu fie alungat la joacă de către mama?
- Cum înțelegi proverbul:
Unde-i dragoste și înțelegere, niciodată nu pătrunde supărarea.

(rusesc)

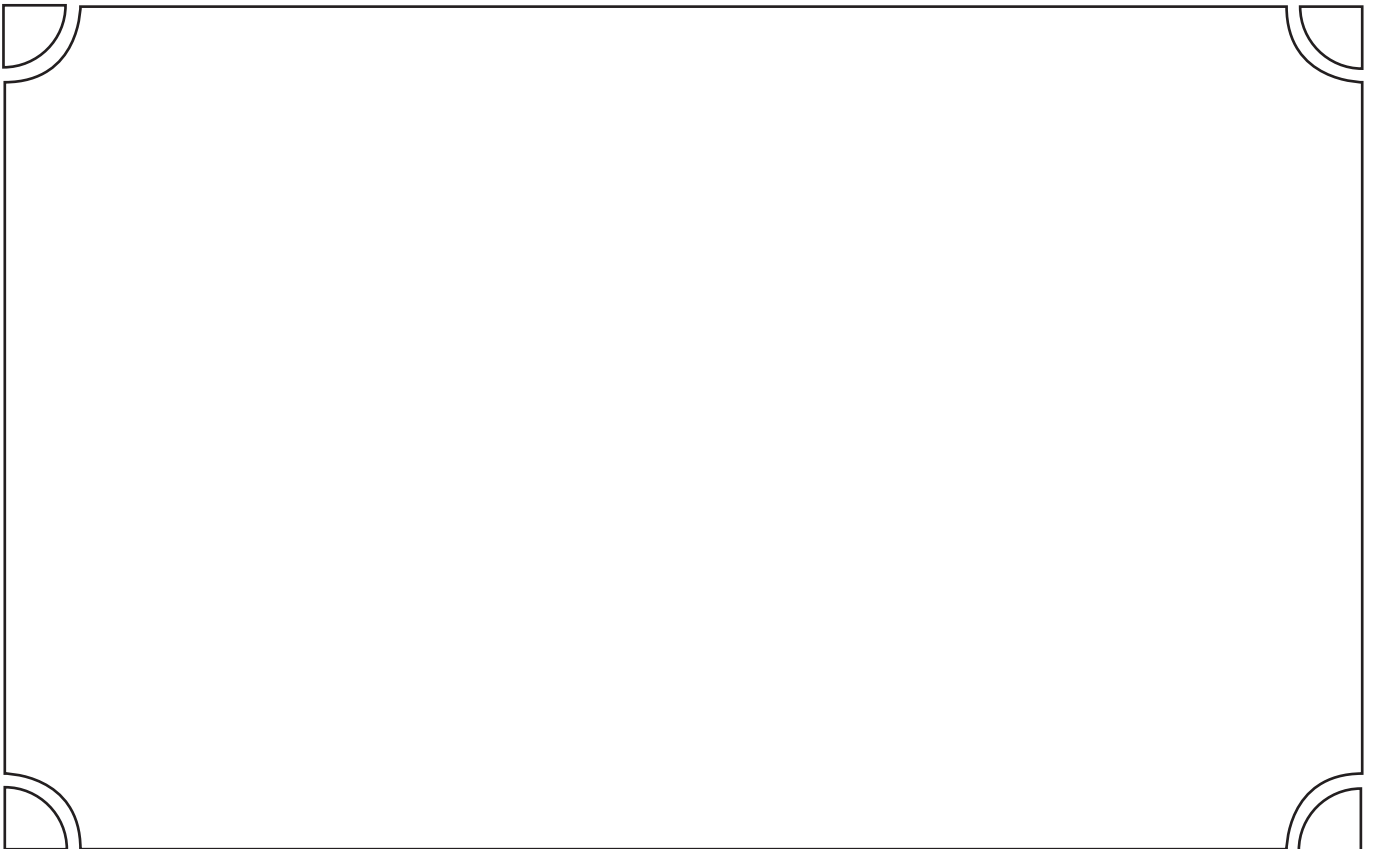

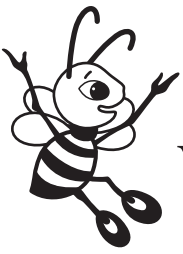
- Bifează lucrurile care, în opinia ta, ajută ca o familie să fie unită și iubitoare:

Ajutor reciproc	Lăcomie	Frică
Grijă	Dragoste	Stimă
Invidie	Critică	Iertare
Mînie	Lipsă de respect	Simțul umorului

- Desenează cum îți imaginezi o familie fericită și unită.

VALORILE SACRE ALE FAMILIEI MELE

- ☐ **Valoare** – ansamblul calităților care fac un lucru bun, căutat, apreciat; însemnătate, importanță, preț.
- ☐ **Sacru** – care inspiră sentimente luminoase și înălțătoare.
- ☐ **Talisman** – mic obiect despre care se crede că aduce noroc; amuletă.
- ☐ **Relicvă** – obiect păstrat ca o amintire scumpă din trecut.
- ☐ **Simbol** – semn, obiect, imagine care reprezintă, în mod convențional sau prin analogie, o ființă, o idee, un sentiment.

Dintotdeauna, oamenii, neștiind cum să explice anumite fenomene, inventau credințe și divinități. Ei credeau că există forțe magice, capabile să-i apere de nenorocire. Această capacitate au extins-o asupra unor obiecte de care se foloseau în viața de zi cu zi. De exemplu, la multe popoare se consideră că familia și casa sînt protejate de focul din vatră. De respect deosebit se bucură apa, pîinea, sarea, pentru că ele simbolizează hrana și viața. Popoarele slave credeau în trecut că, de exemplu, un săculeț cu cărbune, sare și usturoi, legat de pătuțul bebelușului, îl va apăra de boli. În același scop, bulgarii foloseau în vechime nu numai sarea, ci și unele plante, obiecte de fier. La găgăuzi, valoare protectoare aveau usturoiul și pelinul. Mulți români bat o potcoavă în pragul de sus al ușii, pentru a umple casa de noroc și bunăstare, iar oaspeții sînt întîlniți cu pîine și sare așezate frumos pe un prosop. La fel, se considera că putere de protecție magică are cămașa albă, brodată cu ață colorată. Astăzi s-a pierdut semnificația simbolurilor din broderii, însă, în trecut, fiecare cusătură, fiecare element și culoare erau alese special.

- Desenează cuptorul pe care ți-ar plăcea să-l vezi în casa ta și pîinea cu care ai vrea să-i servești pe prietenii tăi.
- Cum crezi, de ce focul/cuptorul, pîinea, apa și sarea se bucură de respectul oamenilor?
- Citește și subliniază simbolurile și talismanele aducătoare de noroc și pace.

Talismanele protectoare puteau avea formă diferită – de exemplu, un săculeț care se purta la gît și conținea pagini de rugăciuni și vreun alt obiect prețios, precum rășina plăcut mirositoare sau un pumn de pămînt de la locul de baștină. Se considera că ele apăra purtătorul de ochiul rău, de nenoroc, de pericole.

Unele talismane sînt înțelese de oricine, iar altele sînt specifice numai anumitor popoare, familii sau oameni. De exemplu, mai multe popoare din Republica Moldova consideră că prosopul brodat tradițional simbolizează viața omului și că prezența lui în casă o sfințește și o apără. De aceea, cu prosoape se leagă nașii la nuntă, prosoapele se atîrnă la oglinzi și la icoane. Important este și brîul înfrumusețat cu ornamente simbolice.

Bulgarii le pun copiilor mici la piept *martenița* – un șiret din ațe albe și roșii, asemănător mărțișorului românesc. Martenița este împletită de către cea mai în vîrstă femeie a familiei, care o dăruiește copiilor la 1 martie, urîndu-le sănătate, noroc și o primăvară frumoasă. Fetele bulgare împletesc martenițe în păr și le poartă primele zece zile din martie, apoi le ascund sub o piatră sau le pun la icoane.

La creștini, cel mai important talisman este cruciulița, care se poartă la gît, precum și iconițele. Putere protectoare se consideră că au lumînările aduse de la biserică, apa sfințită, crenguța de salcie de la Florii.

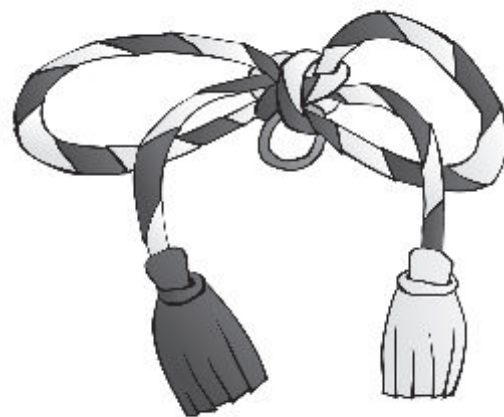
La rusi exista credința că talismanele pot proteja de ochiul rău, de boli, de cataclisme și de alte nenorociri. În acest scop se foloseau potcoavele bătute în poartă, acul de siguranță înfipt în haine, mătura pusă în prag. Printre talismanele ucrainene se numără crenguțele de salcie și călin, floarea de brebenoc, broderiile de pe hainele tradiționale și de pe prosoape, îndeosebi imaginea cocoșului.

Legenda Mărțișorului

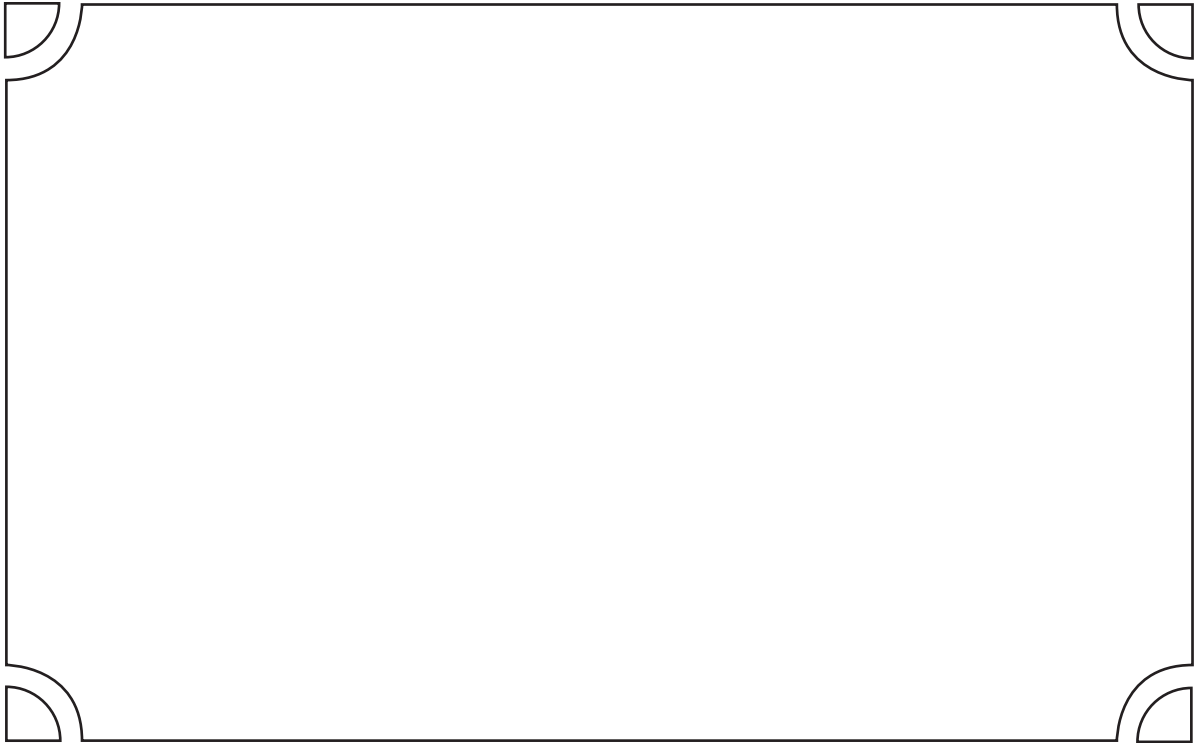
Conform unei legende populare, în prima zi a lunii martie, frumoasa Primăvară a ieșit la marginea pădurii și a observat cum, într-o poiană, într-o tufă de porumbar, de sub zăpadă răsare un ghiocel. Ea a hotărît să-l ajute și a început să dea la o parte zăpada și să rupă ramurile spinoase. Iarna, văzînd ce se întîmplă, s-a înfuriat și a chemat vîntul și gerul să distrugă floarea.

Ghiocelul a înghețat imediat. Primăvara l-a acoperit cu mîinile sale. Dar, din cauza mărcinilor, s-a rănit la un deget, din care s-a prelins o picătură de sînge fierbinte. Aceasta, căzînd peste floare, a făcut-o să reînvie. În acest fel, Primăvara a învins iarna, iar culorile mărțișorului simbolizează sîngele ei roșu pe zăpada albă.

- Reprezentați prin desene simbolurile și talismanele descoperite.

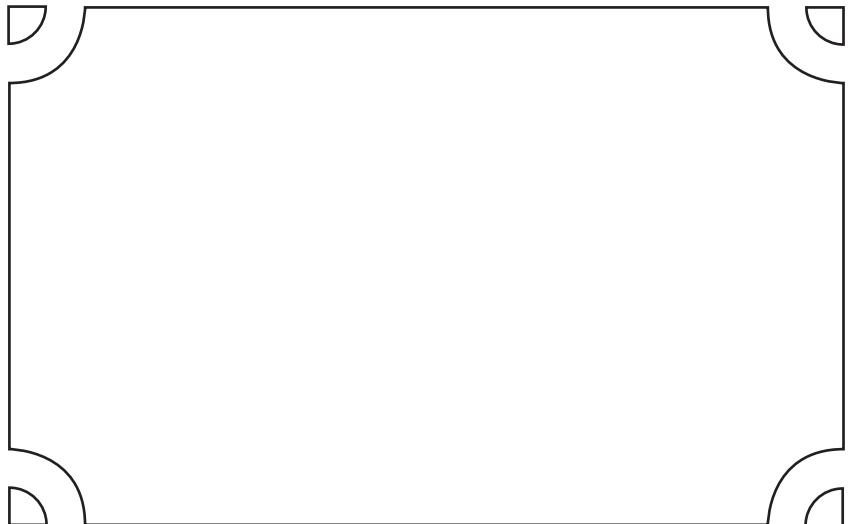
Multe familii păstrează cu sfințenie nu numai talismanele tradiționale, ci și obiectele care au valoare sacră pentru ele sau care poartă amintirea cuiva drag: icoane vechi, Biblia de familie, cărți, fotografiile, haine și bijuterii tradiționale rămase de la bunici și străbunici etc. Costul lor poate să nu fie mare, însă pentru familie ele sînt de neprețuit.

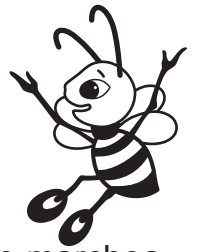

- Ce obiecte se păstrează în familia ta drept relicve?
- Ai și tu vreun obiect care este foarte important, chiar sacru pentru tine? Cum îl păstrezi?

- Desenează un talisman sau o relicvă a familiei tale. Povestește clasei despre el.

SĂRBĂTORILE DE FAMILIE

Sărbătorile de familie au semnificație și valoare pentru cei ce le marchează, acestea fiind, uneori, chiar mai importante decât sărbătorile naționale. De exemplu, ziua nunții părinților și a bunicilor comemorează întemeierea familiei în care, în fine, te-ai născut tu. Ziua ta de naștere s-ar putea să nu ajungă în calendare, dar pentru tine este ziua cea mai importantă, pentru că atunci ai apărut pe lume. Sînt familii care comemorează și aniversarea decesului unor rude iubite: toți membrii se adună și deapănă amintiri plăcute despre cei plecați dintre noi, care rămîn vii în memoria noastră.

Ziua onomastică este sărbătoarea numelui la creștini. Se marchează în ziua cînd biserica comemorează sfîntul în cinstea căruia a fost numit omul. Unele nume se sărbătoresc nu în zilele sfînților, ci cu ocazia altor sărbători. De exemplu, persoanele cu nume provenite de la plante (Florin, Viorica, Crenguța) sărbătoresc onomastica de Florii. Unele zile ale sfînților (Sf. Parascovia, Sf. Dumitru etc.) se sărbătoresc pe larg în popor, cu tradiții speciale legate de ele.

Deseori, după botez urmează cumătria, o sărbătoare dedicată copilului – invitații îi oferă acestuia daruri, îi urează să crească mare și sănătos. La alte religii, există diferite ritualuri legate de darea numelui nou-născutului și de primirea lui în comunitatea credincioșilor.

- Prin ce se deosebește ziua de naștere de ziua onomastică?
- (Dacă ești de religie creștină) Cînd se sărbătorește ziua ta onomastică?
- Întreabă de părinții tăi cînd sînt sărbătorii:

Sfînții Arhangheli Mihail și Gavriil _____

Sfîntul Ioan Botezătorul (nașterea) _____

Sfîntul Andrei _____

Sfîntul Grigore Bogoslovul _____

Sfînții Petru și Pavel _____

- Pictorul a încurcat inscripțiile. Unește-le cu imaginile corecte:

Ziua de naștere

Nunta

Botezul

Sunset

- Întreabă de părinți și bunici cum își sărbătoreau ei în copilărie ziua de naștere și ziua onomastică.
- Învăță împreună cu colegii de clasă cântecul aniversar de mai jos:

La mulți ani!

Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască, la mulți ani!
 Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască, la mulți ani!
 Cine să trăiască, cine să trăiască, la mulți ani?
 (Nume), să trăiască, (Nume) să trăiască, la mulți ani!

- Citește poezia:

E ziua ta, copile!

Lunecînd pe bolta-albastră,	Și salcîmul plin de floare
A venit întîi o stea,	Frunza-ntr-una-și legăna
Ca să-mi scrie pe fereastră:	Să-mi șoptească o urare:
– Să trăiești, e ziua ta!	– Să trăiești, e ziua ta!

A venit și-o rîndunică,	Dar și flori, și cînt, și stele,
Tot lîngă fereastra mea!	Toate le-am putut afla
Ciripind a vrut să-mi zică:	În urarea mamei mele:
– Să trăiești, e ziua ta!	– Să trăiești, e ziua ta!

- Cum îți place să sărbătorești ziua ta de naștere?
- Cine te felicită, de obicei?
- Cum îi feliciți pe colegii tăi cu ocazia zilei lor de naștere și a numelui?

- Scrie denumirile și datele sărbătorilor de familie pe care le marcați acasă.

- Adu o fotografie de la o asemenea sărbătoare și povestește cum a decurs.

- Desenează cadoul sau tortul de sărbătoare, pe care ai vrea să-l dăruiești întregii familii.

SĂ ORGANIZĂM SĂRBĂTOAREA CLASEI NOASTRE!

- Amintește-ți cum erai la 1 septembrie, când ai venit în clasa I. Ce ți-a plăcut cel mai mult la școală, care a fost prima impresie?
- Ce nu ți-a plăcut?
- Ce ai învățat la lecțiile din cadrul disciplinei *Cultura bunei vecinătăți*?

☐ **Realizare** – lucru realizat; reușită, succes.

- Scrie 3 realizări pe care le-ai avut anul acesta – atât la școală, cât și în afara ei.
 1. _____
 2. _____
 3. _____

- Subliniază lucrurile care te-au ajutat să te împrietenești cu noii tăi colegi:
 POLITEȚEA DISPOZIȚIA PROASTĂ
 BRUTALITATEA SUPĂRAREA
 SINCERITATEA ZÎMBETUL
- Cum crezi, poate omul trăi singur?
- De ce avem nevoie de prieteni?

- Scrie numele colegilor de clasă și ale vecinilor cu care te-ai împrietenit pe parcursul acestui an.

- Învăță cântecul și interpretează-l împreună cu colegii:

Dacă vesel se trăiește, bate așa!
 Dacă vesel se trăiește, unul altuia zîmbește,
 Dacă vesel se trăiește, bate așa!

Dacă vesel se trăiește, fă așa!
 Dacă vesel se trăiește, unul altuia zîmbește,
 Dacă vesel se trăiește, fă așa!

Dacă vesel se trăiește, calcă așa!
Dacă vesel se trăiește, unul altuia zîmbește,
Dacă vesel se trăiește, calcă așa!

Dacă vesel se trăiește, bine e.
Dacă vesel se trăiește, unul altuia zîmbește,
Dacă vesel se trăiește, bine e.

Dacă vesel se trăiește, bate așa!
Dacă vesel se trăiește, unul altuia zîmbește,
Dacă vesel se trăiește, bine e.

- Desenează o carte poștală pentru prietenii tăi.

- Cum înțelegi proverbele:
 - Нет друга, так ищи, а нашёл – береги. (*rusesc*)
Dacă n-ai prieten, caută-l; dacă l-ai găsit, păstrează-l. (*traducere*)
 - Дерево живёт корнями, а человек – друзьями. (*rusesc*)
Copacul se ține cu rădăcinile, iar omul – cu prietenii. (*traducere*)
 - Un prieten se câștigă patruzeci de ani. (*turcesc*)
 - Orice să fie nou, dar prietenul să fie vechi. (*rusesc*)
 - Aurul se încearcă în foc, iar prietenul la nevoie. (*românesc*)
 - Când nu-i prietenie, spor în lucru n-o să fie. (*românesc*)

- Scrie și alte proverbe și zicători despre prietenie, de care îți amintești.
- Scrie câteva urări pentru prietenii tăi.

- Citește poezia:

Trenul cel cu nepoței

Un trenuț pe șine zboară,
E Vacanță Mare-n țară.
Trenu-i plin cu nepoței
Care pleacă la buneii.

Uite-un moș cu mustăcioară,
De o oră stă în gară,
Își așteaptă nepoțelul.
Iată-l, vine, mititelul!

Moșul din desagă scoate
Turte dulci, cireșe coapte:

– Hai, mănîncă, copilaș,
O fi greu pe la oraș.

Trenul pleacă mai departe,
Tuc, tuc, tuc, spre alte sate.

Trenule, tu nici nu știi
Cîte griji și bucurii
Aduci azi la toți buneii,
Ce-și așteaptă nepoțelii.

Emilia Plugaru

- Povestește ce aștepti de la vară și vacanța mare. Cum îți vei petrece vacanța?

Dragă prietene!

Nu-i așa că ne-am împrietenit? Îmi va fi dor de tine. Dacă vara îți va fi și ție dor de mine, deschide caietul – eu te voi aștepta aici!

Nu uita sfaturile bune ce ți le-am dat, îndeosebi când mergi în ospetie, te joci și comunică cu prietenii și vecinii tăi, călătorești prin frumoasa noastră țară.

Voi aștepta cu nerăbdare să ne întâlnim din nou în clasa a II-a. Sper că îmi vei povesti despre vacanța ta, ce ai învățat, cu cine ai făcut cunoștință...

- Scrie niște urări pentru albinuța Melisa.

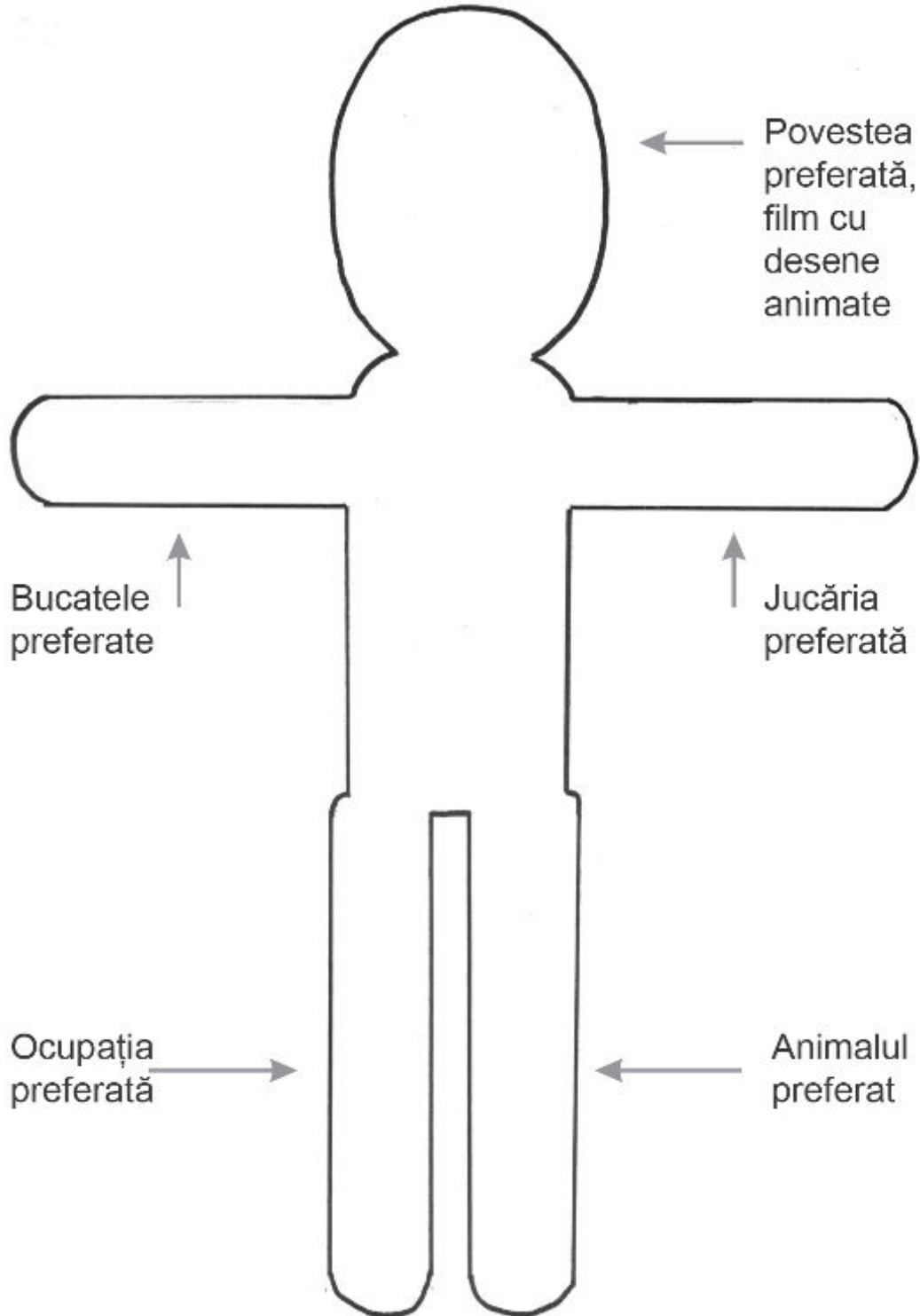
- Desenează imaginea pentru felicitarea adresată Melisei.

ANEXĂ LA CĂLĂTORIA 2 (p. 6-7)

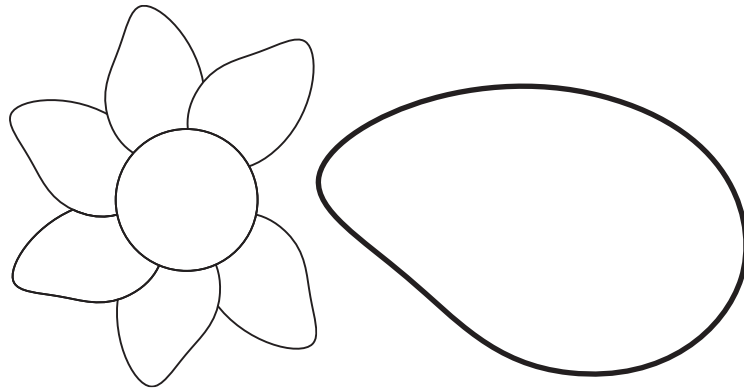
- Decupează de la pagina 80 jucăria, desenul animat, povestea, animalul, ocupația și mâncarea preferată. Lipește-le pe omuleț.

- Compară omulețul obținut cu cel al colegilor.

ANEXĂ LA CĂLĂTORIA 1 (pag. 5)

ANEXĂ LA CĂLĂTORIA 2 (pag. 6-7)

